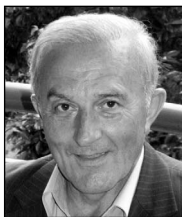

Судијама хитно
— војним пензионерима коракот пуца

ДВА ЛИЦА СТВАРНОСТИ

Да ли је у држави Србији, која себе представља државом владавине права, могуће да се у суштински идентичном правном питању (накнада штете причињене радњом надлежног државног органа) може поступати по двоструким стандардима — кад су у питању судије и заменици тужилаца, онда брзо и ефикасно, а кад су у питању војни пензионери, може и спороходно — до бесконечности?

Пише:
Мирољуб
МИЛОШЕВИЋ

Током октобра 2013. године у штампи (*Политика* - 27. 10. 2013., *Блиц* и др.) објављено је више прилога о томе да ће судијама и заменицима јавних тужилаца, незабранима приликом општег реизбора 2009. године, а касније враћеним на посао по одлуци Уставног суда Србије из 2012. године, бити исплаћено око 15 милиона евра, на име материјалне штете коју су претрпели због мање исплаћених новчаних припадности, односно разлике између припадајуће плате и исплаћених новчаних накнада за тај период.

Медији су навели да су након враћања на посао оштећених судије и заменици јавних тужилаца, њих око 1.000, покренули поступак за накнаду материјалне и нематеријалне штете, ценећи да је материјална штета „чиста“, односно да је њен износ лако утврдити на основу докумената и службених евиденција, док то није случај са нематеријалном штетом претрпљеном, како се наводи, због осрамотљивости, шиканирања, стреса који је узроковао и здравствене проблеме итд. Због тога су неки од њих за сада одустали од покретања поступка, док су други затражили различите износе, од 500.000,00 па до пет и више милиона динара.

За разлику од извесног позитивног исхода у случају оштећених у правосудју, решавање питања неисплаћене разлике корисницима војних пензија (КВП) више од 40.000 особа настале тако што им пензија ни до данас није ванредно усклађена за 11.06 одсто (од 1. 1. 2008. године), за сада није извесно.

Упркос бројним и разноврсним активностима оштећених КВП у протеклих готово шест година, њихових правних заступника, затим Удружења војних пензионера, подршке и препоруке заштитника грађана, бројних коначних, извршних и општеоба-

везујућих одлука Уставног суда Србије по уставним жалбама којима је управним и парничним судовима наложено поновно одлучивање, правног схватања Врховног касационог суда, посланичких питања у Народној скупштини Србије и сл., коначно и праведно решење накнаде материјалне штете коју су претрпели, а и даље трпе, није ни на видiku.

На делу чиста дискриминација

У настојању да се такво решење одложи на што дужи рок, или да се оно уопште не донесе, укључен је већи број актера, свако од њих у својој надлежности, а некад, чини се, и сви заједно и синхронизовано. Због тога је већ у току и „други круг“ одбијајућих решења у управном поступку по захтевима за поменуто ванредно усклађивање за 11. 06 одсто, са образложењем да су просечне војне пензије у 2007. години износиле 95,20 одсто од просечне зараде у Србији итд. У парничним поступцима пуномоћници туженог РФ ПИО истичу све приговоре које познаје процесно право и чине друга оспоравања — од приговора апсолутне ненадлежности суда, приговора застарелости потраживања, истицања недостатка пасивне легитимације, противљења вештачењу, предлагања прекида поступка до решавања претходног правног питања итд.

Корисницима војних пензија суоченим са овако организованим фронтом остаје да у укупном деловању не посустану и да, осим у управним споровима и парницама везним за накнаду штете, настоје да појачају своје присуство и у медијској сфери, ради што реалнијег представљања стварне ситуације и елиминисања намерно искривљене слике у неким медијима, где се смишљено и тенденциозно пласирају приче о наводним великим привилегијама које су у прошлости користили припадници војске и војни пензионери, о незаслужено великим војним пензијама, о великим војним становима итд.

Ово тим пре кад се зна да је спорно ванредно усклађивање пензија од 1. 1. 2008. године учињено са даном када су до тада постојећа три самостална фонда пензијског и инвалидског осигурања (запослених, самосталних делатности и пољоприв-

редника) обједињена у један фонд са јединственим рачуном и да је са тим датумом (1. 1. 2008) извршено линеарно усклађивање пензија свим пензионерима, осим војних, при чему је просечна пензија корисника из осигурања запослених у 2007. години, узета као општа одредница за све, без израчунавања просека за остале две категорије, или неких других посебних категорија пензионера, као што су пензионисани пилоти цивилног ваздухопловства, корисници тзв. националних пензија, универзитетски наставници, пензионери МУП-а, МИП-а и други, за које се сигурно може рећи да далеко надмашују поменути просек од 60 одсто од просечне зараде у републици у 2007. години, а и поред тога су им пензије ванредно усклађене за 11.06 одсто.

Упорни у неправди

Отуда је више него чудно да се само за КВП посебно утврђује да ли је просек војних пензија у 2007. години био испод 60 одсто од напред поменуте просечне зараде запослених у републици, а по обавезујућем упутству Управног суда Србије, иако о томе нема ни речи у поменутом коначном, извршном и општеобавезујућим одлукама Уставног суда. При томе нико и не спомиње институт пензијског основа у поступку усклађивања војних пензија, из до тада важећег Закона о Војсци Југославије (до 31. 12. 2007). Због свега тога, више је него очигледно, да се иде и на „други круг“ уставних жалби пред Уставним судом Србије.

С тим у вези занимљиво је напоменути да је у тексту под насловом „Усклађивање војних пензија: нека спорна питања“, ауторке Биљане Драгојевић, судије Врховног касационог суда (Билтен Врховног касационог суда, број 3/2013) садржана детаљна анализа проблематике војних пензија о којој је овде реч, при чему се као могуће решење види и у примени института посебне ревизије, као ванредног правног лека против другостепене пресуде (чл. 404. ЗПП). При томе се у тексту нигде не помиње Одлука Врховног касационог суда Србије од 19. 6. 2013. године, којом је одбачен захтев два основна суда за решавање спорног правног питања, везано за спорно ванредно усклађивање војних пензија за 11.6 одсто, уз образложење

у тој одлуци да је спорно питање у домену непосредне примене материјалног права.

Због свега изнетог биће занимљиво видети како ће се реализовати ставови министра правде, господина Селаковића, изнетог на саветовању судија у Врњачкој Бањи, (почетком октобра о. г.), када је, уз остало, навео и то да ће због штета насталих и исплаћених услед пропуста у процесу неуспелих реформи правосуђа у претходном периоду, министарство које предводи покренути регресне тужбе за накнаду штете против лица одговорних за то. Узгред, на поменутом скупу није вођена озбиљнија расправа о напред поменутом спорном усклађивању војних пензија, са образложењем да судија-подносилац реферата због болести не присуствује скупу.

На сцени и углед државе

Из свега изнетог намеће се логично питање: Да ли је у држави Србији, која себе представља државом владавине права, могуће да се у суштински идентичном правном питању (накнада штете причињене радњом надлежног државног органа) може поступати по двоструким стандардима – кад су у питању судије и заменици тужилаца, онда брзо и ефикасно, а кад су у питању војни пензионери, може и спорноходно – до бесконачности? И даље: Има ли у таквом односу повреде права на правично суђење, права грађана на једнакост пред законом, права на једнаку правну заштиту и права и на правно средство, кршења начела забране дискриминације?

За размишљање је и то да ли се укупна ситуација може уклопити у недавно изнете ставове госпође Држане Бољевић, председнице Друштва судија Србије, поводом неистинитог и тенденциозног писања неких гласила о томе да је наплатила милионске износе на име накнаде због тога што је у поступку општег реизбора судија остала међу неизабраним, да „...Свако има право на накнаду штете због незаконитог „отпуштања“ (читај: закидања пензија), и да „...Држава која тежи владавини права треба(по) је, и без судског поступка, да надокнади штету судијама (читај: војним пензионерима) и смањи штету грађанима...“ (Из жалбе поднете Комисији за жалбе Савета за штампу – 16. 10. 3013).

Најпосле, поставља се и питање могу ли и корисници војних пензија да, макар из принципијелних разлога, потраже правни основ за накнаду и нематеријалне штете због свега што су су претрпели, а и даље трпе, од представника појединих државних органа, који би, да је правде, требало да по службеној дужности, а без судске принуде, директно примењују слово закона којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање (у вези са одредбама Закона о Војсци Србије), као јединог општег акта из кога извире свако право из области пензијског и инвалидског осигурања, па и право на уредно и редовно усклађивање пензија свима, што се у целини односи и на спорно ванредно усклађивање пензија и корисницима војних пензија за 11.06 одсто од 1. 01. 2008. године. Независно од свега, корисници војних пензија верују држави и убеђени су да ће се предметни спор решити у складу са законом и у разумном року, те да неће бити потребно да правду потраже пред европским судом у Стразбуру.

Представници УВПС У посети Румунији

КОРИСНА РАЗМЕНА ИСКУСТАВА

Нашу делегацију примио државни секретар у Министарству одбране Себастиан Хулубан. Са румунском страном потписан протокол о сарадњи

Две делегације су разговарале о многим питањима од заједничког интереса

На позив румунске Националне асоцијације војних кадрова у резерви и повлачењу из резерве, делегација Удружења војних пензионера Србије са председником Драгањем на челу боравила је, средином октобра, у Румунији, где су вођени изузетно корисни и плодни разговори о проблемима везаним за пензијско-инвалидско осигурање професионалних официра и подофицира и програмским активностима два удружења. У делегацију су били потпредседник Извршног Одбора ГО УВПС Слободан Пејовић и главни и одговорни уредник листа „Војни Ветеран“ Звонимир Пешић, улози преводиоца.

Румунску делегацију предводио је председник Асоцијације универзитетски професор др Михаи Илиеску, генерал у резерви, затим први потпредседник генерал-потпуковник у резерви (р) Виктор Думитреску, потпредседник генерал-мајор (р) Василе Домну, потпредседник и бригадни генерал (р) Маријан Бућуман, иначе шеф Департамента за међународну сарадњу, главни уредник листа „Rezerva oştirii Romane“ бригадни генерал (р) Георге Грецу и саветник пуковник (р) Василе Илијеш.

Да би читаоцима било јасније, истичемо да румунску асоцијацију чине пензионисани генерали, официри и подофицири, који се до 60 године живота из активне војне

Генерали Михаи Илиеску и Љубомир Драгањац приликом потписивања протокола о сарадњи

службе преводе у резерву, да би после тога добили статус оних који се постепено повлаче из резерве.

Током боравка у Букурешту, у име министра одбране Мирчека Душе, који је у то време био у посети Француској, делегацију Удружења примио је државни секретар за питања политике одбране Себастиан Хулубан. Том приликом било је речи о значају покретања регионалне конференције организација војних пензионера и ветерана као облика сталне размене искустава и учвршћивања међусобних односа. Истакнута је улога пензионисаних старешина као својеврсне споне између министарства одбране и друштва у креирању беле књиге одбране. Државни секретар Хулубан је нагласио да Прва регионална конференција организација војних пензионера и ветерана коју је организовало УВПС има срећну околност у чињеници да је Румунија

мунија преузела председавањем сарадњи у југоисточној Европи.

У Сектору број 2 Букурешта, који остварује изузетно разгранату сарадњу са репрезентативним удружењем румунских пензионисаних старешина, делегацију УВПС примио је челник локалне власти Некулај Онцану, генерал-потпуковник у резерви са сарадницима. Гостима су представљени бенефити које доноси протокол потписан између националне асоцијације кадрова у резерви и Сектора 2. Посебно је занимљиво поглавље о сарадњи тих институција, нарочито у обележавању националног празника, Дана Румунске војске и Дана резервиста који је уведен у Румунију. На молбу румунског примара да би радо сарађивали са сличном административном целином у Србији, начелно је договорено да предлог о сарадњи буде упућен новобеоградској општини.

У званичним разговорима две делегације било је речи о друштвеном и правном положају војних кадрова у резерви (пензији), билатералним односима и активностима, промоцији историје две земље, народа и армије, пограничној сарадњи организација, учешћу на конференцијама и скуповима, учешће у војним церемонијама и другим догађајима које организују две стране, о могућој организацији спортских, културних и других манифестација, повлачењу средстава из европских фондова.

Пре два-три месеца румунска страна је иницирала сарадњу њихове филијале у Темишвару са неком нашом општинском (градском) организацијом, која би могла да буде алиментирана средствима Европске уније за финансирање програма прекограничне сарадње. На путу за Букурешт нашу делегацију су примили представници филијале жудеца Дробета-Турну северин. Тамошњи председник генерал у резерви Јоан Пана и његов заменик Георге Каменица изразили су потребу и спремност да сарађују са једном општинском организацијом у Србији.

Представници УВП у Амбасади Србије разговарали су и са амбасадором Бранком Бранковићем, који је том приликом истакао да сарадња са румунским удружењем подстиче одржавање традиционално пријатељских односа са нашим источним суседом. У разговорима је учествовао и представник Војске Србије у Румунији потпуковник Марко Новаковић.

За допринос успостављању и унапређењу сарадње два удружења, председнику УВПС Љубомиру Драгењу, председник румунске асоцијације уручио је Почасну медаљу са сертификатом.

На крају посете, као круна договора и сагласности у низу покренутих питања, потписан је протокол (споразум) о сарадњи два удружења. Тим поводом председник румунске асоцијације проф. др Михаи Илиеску подвукао је да ће предлог да Румунија буде домаћин 2. регионалне конференције војних пензионера и ветерана бити темељно анализиран заједно са званичницима румунског Министарства одбране.

Трошкове боравка наше делегације у Румунији сносила је румунска страна.

Занимљиво је да су и румунске пензионисане старешине имале проблеме са вишином пензије, чиме ћемо нешто опширније да се бавимо у једном од наредних бројева „Војног ветерана“.

З. ПЕШИЋ

Две деценије плодног рада шабачких војних пензионера

РАЗГРАНАТЕ АКТИВНОСТИ

Ниједна значајна активност у граду и шире не одвија се без учешћа војних пензионера. Остварена је веома успешна сарадња са сродним организацијама попут СУБНОР-а, цивилног Удружења пензионера, ОРВС, Командом гарнизона...

Међу првим грађовима у Србији у којем је основано Удружење војних пензионера био је Шабац. Иницијативни одбор којег су сачињавали Славиша Каличанин, Живко Илић, Стева Срдић и Раде Шпегар два три месеца припремао је оснивање Удружења. Одржани су многи састанци, разговори и договори, објашњавано је какав је циљ те врсте окупљања. Један од најтежих задатака из тог времена било је обезбеђење просторија за рад Удружења и тумачење прописа којих скоро да и није било. Када је све то, уз велике напоре иницијатора, урађено, заказана је и оснивачка скупштина.

У Клубу ВЈ у Шапцу, 23. септембра 1993. године, одржана је оснивачка Скупштина којој је присуствовало 72 корисника војних пензија. Новооснованом удружењу прикључени су и војни пензионери из општине Богатић, Коцељева и Владимирци, с обзиром на то да на тим територијама није било много војних пензионера. Удружење је тада обухватало у четири градска и 30 сеоских насеља. Од укупно 289 чланова, њих 116 били су породични војни пензионери.

Оснивачка скупштина изабрала је Општински одбор у саставу: Славиша Каличанин (председник), Живко Илић, Станимир Ковачевић, Жарко Спасојевић и Стева Срдић (чланови). У Надзорни одбор изабрани су Никола Тршић, Александар Матић и Михаел Дајч. За најважније задатке, одбор је поставио: омасовљење чланства, помоћ болесним и изнемоглим члановима, афирмација Удружења посредством средстава информисања и сарадња са сродним удружењима у граду. Изузетним залагањем чланова првог Општинског одбора сви задаци су мање или више остваривани.

На другој изборној Скупштини, која је одржана 1998. године, чланство је једногласно изабрало нови Општински одбор. Александар Лазић, новоизабрани председник, највише је заслужан што су редовно извршавани постављени задаци, што га је, на опште задовољство чланова, „кандидовало“ да у три наредна мандата, буде на челу шабачке организације. У том периоду успешно су се укључили и дали свој допринос Маринко Антонић, Ђорђе

Руководство УВП Шапца на једном од договора

Момчиловић, Зоран Ђукић, Мита Милошевић, Милан Бркић и други.

У УВП-Шабац, уз остало, велика пажња се поклања пружању помоћи члановима код остваривања права на ЈНП и хуманитарну помоћ. У томе је највећи допринос пружио садашњи потпредседник Маринко Антонић. Његовом заслугом, у периоду од 2007 - 2013 године 84 члана Удружења остварило је тражену помоћ, од око 150, колико је њих поднело захтев. Највише захтева подносе породични пензионери, зашта УВПС има велико разумевање.

Последњих година значајно је унапређено информисање о активностима шабачких војних пензионера, посредством медија и уз помоћ „Војног ветерана“. То се чини најчешће преко Радио Шапца, и „Гласа Подриња“. Посебна пажња поклања се фото новинама. У просторијама Удружења се, на пример, чувају фото-новине са свих годишњих скупштина, са свих излета, са свих учешћа у обележавању значајних датума и годишњица у граду, са свих свечаности у Команди гарнизона...

Учинак краси и веома разграната сарадња са сродним организацијама, попут СУБНОР-а, цивилног Удружења пензионера, ОРВС, Командом гарнизона... Ниједна значајна активност у граду и шире не одвија се без учешћа војних пензионера. Поред Александра Лазића Удружење су предводили и Илија Драгутиновић и сада Ђорђе Момчиловић.

Од укупног броја чланова УВП Шабац, једну четвртину чине породични пензионери.

Оно чиме се не могу похвалити шабачки војни пензионери јесу активности забавног карактера, излети, посете другим крајевима итд. Разлог лежи у недоследности чланова, који најпре подрже планиране активности и пријаве се за њих, а онда, из ко зна којих све побуда, одустану од учешћа.

Стеван Стојановић

Обележавање 20-годишњице УВП у Нишу

ЧВРСТ ОСЛОНАЦ У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА

Дужни смо да интересе војних пензионера штитимо енергично и доследно, користећи сва законска средства, свесни снаге истине коју заступамо, рекао председник нишке организације
Обрад Миленковић

Поводом две деценије успешног рада УВП у Нишу у тамошњем Дому Војске 29. октобра одржана је свечаност којој су присуствовале и високе званице, међу којима заменик команданта КоВ генерал-мајор Милосав Симоновић, председник УВПС Љубомир Драгањац, начелник Нишавског округа Александар Цветковић, протојереј ставрофор Влајко Грабеж, директор филијале РФ ПИО Ниш Симиша Васић, председник Удружења пензионера Ниша Миодраг Станковић, председник Подружнице Клуба генерала и адмирала Србије у Нишу Стојан Марковић, председник ГРОД ОРВС Милутин Пантелић, председник ОкОд СУБНОР Зарије Димитријевић, председник ГРОД СУБНОР Миодраг Тричковић, председник ГРОД Удружења бораца рата 1999. године Миодраг Стојановић, председник ОкОд Удружења потомака ратника 1912-1918 Љубомир Станојевић и други.

Председник градске организације Обрад Миленковић рекао је да је тог 19. октобра 1993. године група пензионисаних официра и подофицира, формирала иницијативни одбор за оснивање градске организације УВПЈ, данас ГРОГ УВПС Ниш. У препуној сали Дома ВЈ, тада завршен је процес оснивања Градске организације у Нишу. Изабран је први Градски одбор од 11 чланова, чији је први председник био Драгољуб Лазић.

Удружење као други дом

-Наша градска организација од почетних око 800 чланова нарасла је на преко 3.200 чланова од око 4.500 корисника војних пензија у Нишу и постала како бројно тако и квалитативно једна од најјачих и најактивнијих. Обухвата територију Града и општина Сврљиг и Гаџин Хан. Организована је у 13 месних организација основаних на територији ранијих месних заједница. Колективни придружени чланови су нишка Подружница Клуба генерала и адмирала Србије и секција Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца у Нишу, струковно основаних, а чији су чланови и појединачно чланови ГРОГ. Наши људи су Удружење па и градску организацију прихватили као свој други дом и то је највећи успех нашег досадашњег рада, казао је Миленковић.

У градској организацији више од десет година функционише посебан фонд из буџета ГРОД за помоћ породицама члановима у ванредним догађајима. У последње две године за ту намену додељено је 500.000 динара за 50 породица.

-У оквиру бриге за здравље наших чланова, преко комисије за здравство Градског одбора остварује се плодотворна сарадња са ВБ Ниш, Одељењем за примарну здравствену заштиту и Геронтолошким центром у Нишу. У извршавању тих задатака износимо предлоге здравственим органима који се уважавају и прихватају, више пута годишње обилазимо кориснике војних пензија смештене у ГЦ Ниш, затим болесне и усамљене и пружамо им подршку за брже оздрављење. Међутим због изостанка било какве помоћи државе, социјално хуманитарне и друштвено-забавне активности су битно ограничене.

Велики јубилеј обележен је великим скупом

Да се агресија 1999. године не заборави

Остварујући задатке на очувању и развоју слободарских традиција и патриотизма нишка организација остварила је успешну сарадњу са удружењима грађана у Нишу са сличним програмским циљевима и заједнички организује и релизује програме обележавања значајних датума из ближе и даље историје Србије и града Ниша.

-Посебно се поносимо на активност коју смо иницирали и већ је прешла у традицију, у чијој реализацији нам се придружију органи државе и друга удружења. Реч је о реализацији пригодног програма поводом Дана сећања 24. марта, посвећеног жртвама агресије НАТО-а на СРЈ 1999. године и свим учесницима у одбрани од агресије. За овогодишњу подршку захваљујемо Војсци и начелнику Нишавског управног округа.

Као истински родољуби увек са радошћу прихватамо позиве на активности и свечаности Команде КоВ и јединица у Нишу. Захваљујући смо им за подршку и помоћ коју нам пружају у извршавању наших програмских задатака. Војни пензионери су врло активни у друштвеним и политичким активностима у граду, већи број су у органима градских општина, наш члан је председник општине Црвени Крст и двојица су народни посланици, а многи су чланови највиших органа готово свих удружења грађана, рекао је Миленковић.

Пошто је подсетио да је основни задатак УВП очување и побољшање статуса војних пензионера, председник ГРОД УВП у Нишу је рекао:

-Дужни смо да интересе војних пензионера штитимо енергично и доследно, користећи сва законска средства, свесни снаге истине коју заступамо. У том погледу постигнути су значајни резултати, али бројни проблеми и даље нису решени.

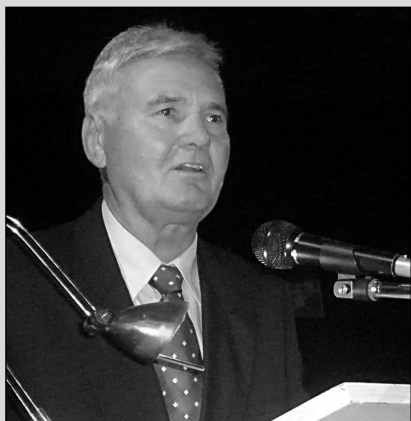
Уштеда и члановима и држави

Градски одбор је у остваривању на закону заснованих а закинутих права која се односе на усклађивање пензија пружао и пружа свом чланству сву правну и административну помоћ, доприносећи на тај начин уштеди значајних средстава како војним пензионерима тако и држави на судским и другим трошковима. Због неусклађивања пензија од 2004.-2007. године војним пензионерима смо уштедели око 60 милиона динара а држави око 70 милиона динара.

Председник УВП Ниша је посебно нагласио:

-Због неусклађивања пензија од 1. 1. 2008. године, у управном поступку и управном и парничном спору, водимо преко 2000 наших чланова. Процењујемо да ћемо им уштедети издатке у висини од око 40-60 милиона динара а држави на име судских трошкова око 80-100 милиона динара. Сигуран сам да ћемо, уз смиреност, стрпљење, упорност и масовност, остварити и право на усклађивање пензија.

Међутим, остаје горак осећај и питање да ли ће неко одговарати што је држави и пореским обвезницима Србије на име ка-

Из речи председника УВПС
Љубомира Драгањаца

ПОТРЕБНО ДА ИСТРАЈЕМО

Пошто је честитао велики јубилеј нишкој организацији генерал Љубомир Драгањац је рекао:

- Наша је оцена да сте у сталном напредовању постигли изврсне резултате у пружању помоћи члановима на остваривању закинутих права. Исто тако веома сте успешни у остваривању помоћи члановима у здравственој заштити. Одлично информисајте чланство. Успешни сте у сарадњи са Војском Србије, са Командом Копнене војске и осталим јединицама. Посебно желим да изразим захвалност великом пријатељу војних пензионера генералу Симовићу који помаже организацији, на свему што је учинио за ту популацију. Он је и носилац г највишег признања наше организације. Симовић је један од првих генерала коме је додељено то високо признање.

Генерал Драгањац је подвукао да жели да одговори на питање – шта то траже војни пензионери?

- Ништа више ни мање него што је законом регулисано. Само то. Тражимо то јер ће ускоро да се наврши шест година од како тражимо да се оствари право на ванредно повећање пензија од 11,06 одсто. Нисмо успели да остваримо то ни после одлуке Уставног суда, у којој је децидно речено да нам то припада. Искористиле су то институције система да то што ви-

ше развлаче, да потезу питања која одлажу спровођење одлуке Уставног суда. Фонд ПИО треба да буде наш заштитник и да настоји да оствари право а не да нам закида.

То повећање од 11,06 одсто је од шест до седам пензија. Ко би то опростио? Све што стоји у одлуци Уставног суда, Управни суд је прихватио, али је измислио нешто ново, што ви знате, да повећање припадне само онима чија је пензија била мања од 60 одсто од просечне плате у Србији. Већа је и то им је био разлог да оспоре наше захтеве. Тиме су оспорили спровођење одлуке Уставног суда. Сматрају, ваљда, да Уставни суд то није узео у обзир. А јесте. То ћемо брзо сазнати.

Уставни суд и даље доноси позитивне одлуке за наплату дуга војних пензионера. Усваја наше уставне жалбе и поништава пресуде виших и апелационих судова. Недавно је Високи касациони суд одбио захтев Фонда ПИО за ревизију правоснажних пресуда. Одбијен је и захтев Фонда ПИО за заштиту законитости на пресуде Апелационог суда и Вишег суда. Високи касациони суд одбацио је захтев неких основних судова за заузимање правног става ради решавања спорног питања с обзиром на чињеницу да је оно у домену непосредне примене материјалног права. Све нам то иде у прилог. На добром смо путу да то и остваримо.

У последње време донет је значајан број правоснажних пресуда и које се већ наплаћују. И то је веома значајно ако будемо, којим случајем, принуђени да се обратимо међународном суду. Виши судови и Апелациони судови доноси позитивне пресуде и на оне које је основни суд одбацио.

Све нам то даје за право да не посустајемо, већ да истрајемо до остварења.

Треба имати на уму да је у часу када су ванредно повећане пензије од 1.290.000 пензионера, њих 521.685 имало је личну пензију већу од 60 одсто од републичког просека плата. Око 26.000 оних који су пензионисани по посебним прописима (државни функционери, припадници МУП, Министарства спољних послова итд) имали су пензију од републичког просека плата и већу пензију од војних пензија. Реч је о дискриминацији против које се ми боримо.

Очекујемо да Уставни суд ускоро поступи по нашим уставним жалбама.

пензионера, чији је просек пензија био изнад 60 одсто од просечне плате у Србији без доприноса и пореза.

Као истински родољуби увек имамо у виду објективно стање у нашој држави и друштву, али очекујемо да ће државни органи имати више разумевања за решавање оправданих и на закону заснованих захтева војних пензионера. У супротном своја права ћемо остваривати и обраћањем међународном суду у Стразбуру.

На крају излагања Обрад Миленковић је на 20. рођендан градске организације у Нишу, захвалио свима онима који су допринели оснивању, стасавању и развоју, а посебно оснивачима и дугогодишњим активистима и члановима руководства који су понели највећи терет, и имали визију

Додељена признања СЈАЈ ОДЛИЧЈА

Повеља УВПС, то највише признање додељено је и уручено др Витомиру Панчићу, председнику Комисије за здравствену заштиту, Ранку Бабићу, дописнику „Војног ветерана“ из Ниша, Јорданки Начовски, члану Градског одбора и Мирославу Бакачу, члану Градског одбора у више мандата.

Плакете УВПС припале су Илији Пигићу, Јурају Ланчићу, Добривоју Тороману, Радисаву Тодоровићу, Божидару Стојановићу, Момчилу Стојковићу, Божидару Божовићу и Томиславу Младеновићу.

Јубиларно признање добило је 23 државних институција и удружења. Додељено је и 15 захвалница, а књигом је награђен 13 појединаца. Њих 15 награђено је захвалницама

Ранко Бабић

да, у времену које долази, војни пензионери неће моћи опстати без јаке организације да би штитила њихове интересе.

Поздравна реч заменика команданта Копнених снага генерал-мајора Милосава Симовића дочекана је бурним аплаузом јер се генерал увек с уважавањем опходио према војнопензионерској популацији.

У име команданта, Команде Копнених снага и колега официра, генерал Симовић је пензионерима честитао јубилеј, пожелио добро здравље, да пословичну енергију и даље љубоморно чувају, да буду снажни и физички и психички и да све проблеме које имају решавају спокојно.

Генерал Стојан Марковић поздравио је присутне у име Клуба генерала и адмирала и уручио захвалницу ГрОд ЗВП Ниша. Председник нишких пензионера Миодраг Станковић је рако да је 60.000 пензионера у Нишу, са осталим пензионерима, спремно да политичарима кажу стоп када је реч о урушавању стечених права. „Ако смо били кадри да градимо земљу, кадри смо и да је сачувамо честиту и поштено и на задовољство наших унука.

Протојереј ставрофор Влајко Грабеж је испричао да је у нашој војсци упознао изузетно часне и добре људе од којих је много тога научио, захваливши генерацијама официра који су га прихватили.

Приређен је и богат културно-уметнички програм у којем су учествовали мајстор гонга Бистрица Мишић, хор Гимназије „9. Мај“ и фолклорни ансамбл Студентског културног центра. Изведен је и занимљив перформанс о томе како размишљају војни пензионери

З. ПЕШИЋ

мата и судских трошкова узето десетак милијарди динара и што још за око 12.000 корисника војних пензија није исплаћен дуг због неусаглашавања пензија од 2004. до краја 2007. године.

На делу чиста дискриминација

Колико десетина милијарди динара ће коштати државу што је, од око 1.7 милиона пензионера Србије, дискриминисано четрдесетак хиљада корисника војних пензија при усклађивању пензија 1. 1. 2008.год, запитао се Миленковић и наста-вио:

-Ако је од усклађивања изузето 40.000 војних пензионера, зашто није изузето, на дан 31.12.2007.године, 521.685 осталих

Порез на оружје које поседују војни пензионери

ПРОБЛЕМ РЕШИТИ ПОТВРДАМА

Неправедно је да пиштољи (и револвери) које су официри и подофицири, током радног века, носили уз униформу као службено оружје, а отплатили их из личних средстава, буду предмети који се сваке године изнова опорезују

Удружење војних пензионера Србије поново је иницирало проблем плаћања пореза на оружје које је у власништву пензионисаних официра и подофицира, а током радног века га користили као службено, приликом обављања свакодневних задатака. Ових дана акт да се још једном свестрано размотри и донесе правично решење упућен је министру одбране Небојши Родићу.

У том поднеску написано је да је одредбом члана 25. став 1. тачка 4. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара прописано да се не плаћа порез на регистровано оружје које је обвезник добио као награду или приликом одласка у пензију од Војске Југославије или Министарства унутрашњих послова, а највише на једно од добијених регистрованих оружја за које је прописана најнижа висина пореза.

По основу цитиране одредбе, сви пензионисани припадници МУП-а су, колико нам је познато, ослобођени пореза на регистровано оружје. Од војних пензионера, пореза на регистровано оружје ослобођен је само релативно мали број оних који су пиштоље (револвере) добили као награду или поклон при одласку у пензију. Пореза нису ослобођени војни пензионери који регистровано оружје нису стекли ни као награду, ни као поклон већ под специфичним околностима;

Поступајући по одлуци савезног секретара за народну одбрану, мотивисаној жељом да се помогне „Црвеној застави“, активна војна лица (официри и подофицири) тадашње ЈНА су купили пиштоље (револвере) произведене у „Црвеној застави“, Крагујевац. Куповина је обављена посредством надлежних војних органа, под условима набавке за потребе војске, а уз обавезу да купљене пиштоље (револвере) користе као службене до пензионисања, за шта су добили и одговарајућу војну дозволу.

До пензионисања овим пиштољима (револверима) нису могли слободно да располажу (да их продају, поклоние слично).

Успомена на частан позив

Тако прибављене пиштоље (револвере) активна војна лица су задржала после пензионисања као своје власништво, и уредно их регистровала, тј. војну дозволу за њихово поседовање заменила цивилном. Другим речима, они су те пиштоље добили од војске тек приликом одласка у пензију. Околност да су их при томе још и отплатили је сматрано разлогом више за ослобађање од пореза на регистровано оружје.

Полазећи од напред изнетог, мишљења

сма да су екстензивним тумачењем цитиране одредбе и власници регистрованог оружја прибављеног на описани начин, сада пензионисани официри и подофицири, ослобођени пореза. Ово стога што су то оружје набавили у служби, користили до пензионисања као службено, а тек након пензионисања стекли право да њиме располажу као власници, без икаквих организација у складу са законом.

Без обзира на номинални износ, који се сваке године повећава, плаћање овог пореза значајно оптерећује војне пензионере: на порез одлази око 8 одсто једне просечне пензије, односно око 10 одсто просечне пензије подофицира.

Предметно регистровано оружје има за војне пензионере велику (и само) афекциону вредност, као једина преостала веза са војском у којој су провели читав радни век, а пореским обавезама за које су уверени да су неправичне и незаконите већина не може да удовољи, што је генератор негативних политичких тензија међу овом популацијом.

Све до половине 2004. године војне јединице – установе су својим пензионисаним припадницима издавале потврде да је пиштољ (револвер), набављен по цитираном наређењу, коришћен као службени и приликом пензионисања дат на трајно коришћење. На основу таквих потврда порески органи су имаоце тог оружја ослобађали од плаћања пореза.

Удружење спремно да помогне

У периоду од 2004. до почетка 2007. године наведене потврде нису издаване, пошто је то забрањено актом Техничке управе Генералштаба пов.бр. 460-8 од 19.07.2004. године, а наша обрћања Министарству одбране и Генералштабу нису уважена.

Од почетка 2007. године поједине јединице – установе такве потврде, ипак, издају својим припадницима приликом пензионисања, што је резултирало негативним тензијама међу члановима УВПС због неједнаког третмана власника тако прибављеног оружја.

На основу свега напред наведеног, поново предлагемо да уредите да војне јединице – установе издају пензионисаним војним лицима, која за то испуњавају услове, потврде аналогне приложеној фотокопији, коју су као валидну прихватили органи.

Потврда би се издавала на основу захтева имаоца пиштоља, документованог његовом изјавом о чињеницама наведеним у потврди. Таква изјава би искључи-

Износ накнаде за одвојени живот и становање

НИЈЕ ПОВЕЋАНА ВРЕДНОСТ БОДА

Дана 1. 9. 2013. године ступио је на снагу нови Правилник о накнадама путних и других трошкова и других примања у Војсци Србије, а престао да важи претходно донет 2008. године. Чланом 39. новог Правилника овлашћено је Министарство одбране да, уз сагласност Владе, потврђује вредност бода за обрачун накнаде дела трошкова за закуп стана и накнаде трошкова у вези са решавањем стамбеног питања. У складу са тим, министар одбране је донео Решење, чије су тачке 4. и 5. објављене на сајту УВПС.

Преносимо 4. и 5. тачку, значајне за кориснике војних пензија:

4. Вредност бода за обрачунавање накнаде трошкова због одвојеног живота од породице и накнаде дела трошкова за закуп стана утврђује се у нето износу 18,44 динара.

5. Вредност бода за обрачунавање накнаде трошкова у вези са решавањем стамбеног питања утврђује се у нето износу 25,00 динара.

Тим решењем је вредност бода за обрачун наведених накнада утврђено у истим износима као и у претходном периоду. Решење се примарно односи на ПВЛ и ЦЛ на служби у војсци, а по упућујућој одредби члана 9. став 2. Правилника о употреби, условима и начину коришћења средстава за побољшање материјалног положаја корисника војне пензије, примењује се и на војне пензионере који испуњавају услове за ове накнаде.

Лимитирање рока важења Решења на 31. 12. 2013. године не значи да ће предметне накнаде бити укинуте по истеку тог рока, јер су оне прописане правилницима, већ претпостављамо мотивисане обавезом да њихова висина буде од 1.1. 2014. године усклађена са расположивим средствима у буџету Републике Србије у 2014. години.

ла било какву одговорност издаваоца потврде.

Уколико ову нашу иницијативу прихватите спремни смо детаље поступка издавања и садржаја потврде усагласити са надлежним органом министарства, односно Војске, као и преузети послове око прикупљања захтева и уручувања потврда.

У акту је написано и следеће: „Будући да престоји достављање решења о резимеу наведеног пореза за 2014. годину, а да уз жалбе на та решења треба приложити и наведене потврде, молимо за што хитнију Вашу одлуку“.

Писмо је потписао председник УВПС генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац.

Додела солидарне и хуманитарне помоћи у септембру 2013. године

ДОНЕТО 30 ОДЛУКА

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници оджаној 30. септембра 2013. године, разматрао захтеве достављене од септембра 2012 до закључно са 31. мартom 2013. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је 30 одлука о додели јенократне социјалне и хуманитарне помоћи и то за:

1. Захтеви из септембра 2012. године

ОпОр Земун за КБ: 35.000,00 - по члану 12.823,70 динара,
ОпОр Ниш за СС: 35.000,00 - по члану 12.824,00 динара,
ОпОр Свилајнац за РЖ: 35.000,00 - по члану 12.833,33 динара,
ОпОр Краљево за ЈС: 35.000,00 - по члану 12.915,60 динара,
ОпОр Крагујевац за РЗ: 35.000,00 - по члану 12.948,20 динара,
Преостало су четири нерешена захтева из септембра 2012. године,

2. Захтеви из октобра 2012. године

ОпОр Краљево за РВ: 35.000,00 - по члану 12.508,53 динара,
ОпОр Звездара за МБ: 35.000,00 - по члану 12.727,25 динара,
ОпОр Чачак за НС: 35.000,00 - по члану 12.857,32 динара,
ОпОр Обреновац за ЛМ: 35.000,00 - по члану 12.873,00 динара,
ОпОр Чачак за ВМ: 40.000,00 - по члану 12.878,34 динара,
Преостала су два нерешена захтева из октобра 2012. године,

3. Захтеви из новембра 2012. године

ОпОр Књажевац за КН: 40.000,00 - по члану 12.665,96 динара,
ОпОр Краљево за ЂЗ: 35.000,00 - по члану 12.760,15 динара,
Преостао је један нерешен захтев из новембра 2012. године,

4. Захтеви из децембра 2012. године

ОпОр Панчево за РБ: 40.000,00 - по члану 12.022,72 динара,
ОпОр Шабац за СЗ: 30.000,00 - по члану 12.773,03 динара,
ОпОр Земун за ВС: 30.000,00 - по члану 12.773,03 динара,
ОпОр Краљево за РА: 35.000,00 - по члану 12.944,89 динара,
Преостала су четири нерешена захтева из децембра 2012. године,

5. Захтеви из јануара 2013. године

ОпОр Краљево за ТМ: 35.000,00 - по члану 12.694,68 динара,
ОпОр Ваљево за МА: 35.000,00 - по члану 12.750,04 динара,
ОпОр Ниш за СЗ: 35.000,00 - по члану 12.784,10 динара,
ОпОр Лозница за РС: 35.000,00 - по члану 12.788,07 динара,
Преостала су три нерешена захтева из јануара 2013. године,

6. Захтеви из фебруара 2013. године

ОпОр Лесковац за АС: 35.000,00 - по члану 12.584,24 динара,
ОпОр Краљево за НВ: 40.000,00 - по члану 12.615,37 динара,
ОпОр Ћуприја за НС: 35.000,00 - по члану 12.651,21 динара,
ОпОр Ужице за КР: 30.000,00 - по члану 12.507,05 динара,
ОпОр Младеновац за ЖЉ: 25.000,00 - по члану 12.732,29 динара,
Преостало је седам нерешених захтева из фебруара 2013. године,

7. Захтеви из марта 2013. године

ОпОр Ужице за КР: 35.000,00 - по члану 12.500,46 динара,
ОпОр Панчево за АМ: 30.000,00 - по члану 12.506,49 динара,
ОпОр Прокупље за СС: 30.000,00 - по члану 12.533,01 динара,
ОпОр Зајечар за СЉ: 25.000,00 - по члану 12.800,00 динара,
ОпОр Нови Сад за ЈЉ: 25.000,00 - по члану 12.929,00 динара,
Преостало је девет нерешених захтева из марта 2013. године,

Основни критеријум за доделу помоћи је материјално стање чланова УВПС. Помоћ се одобрава у износу у зависности од просека по члану издржаване породице и редоследу од најнижег просека.

Извршни одбор

Солидарна и хуманитарна помоћ у октобру 2013. године

РЕШЕНИ СВИ ЗАХТЕВИ

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници оджаној 31. октобра 2013. године, разматрао захтеве достављене од септембра 2012 до закључно са 31. мартom 2013. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели јенократне социјалне и хуманитарне помоћи.

Захтеви из септембра 2012. године

ОпОр Шабац за ЂД: 35.000,00 - по члану 13.093,01 динара,
ОпОр Зрењанин за МД: 35.000,00 - по члану 13.105,53 динара,
ОпОр Инђија за ЗД: 35.000,00 - по члану 13.540,07 динара,
Захтеви из септембра 2012. године су сви решени.

Захтеви из октобра 2012. године

ОпОр Зрењанин за КЈ: 35.000,00 - по члану 12.909,23 динара,
ОпОр Краљево за ТИ: 35.000,00 - по члану 13.030,90 динара,
Захтеви из октобра 2012. године су сви решени.

Захтеви из новембра 2012. године

ОпОр Ниш за АН: 35.000,00 - по члану 13.317,75 динара,
Захтеви из новембра 2012. године су сви решени.

Захтеви из децембра 2012. године

ОпОр Земун за ШС: 35.000,00 - по члану 13.205,92 динара,
ОпОр Земун за ОД: 40.000,00 - по члану 13.706,53 динара,
ОпОр Ниш за ТН: 35.000,00 - по члану 13.762,21 динара,
Захтеви из децембра 2012. године су сви решени.

Захтеви из јануара 2013. године

ОпОр Пирот за ТП: 35.000,00 - по члану 13.486,46 динара,
ОпОр Ужице за ЦМ: 35.000,00 - по члану 13.570,49 динара,
ОпОр Крагујевац за КЗ: 30.000,00 - по члану 13.705,26 динара,
Захтеви из јануара 2013. године су сви решени.

Захтеви из фебруара 2013. године

ОпОр Земун за ЈМ: 35.000,00 - по члану 12.795,88 динара,
ОпОр Ужице за РМ: 35.000,00 - по члану 12.882,56 динара,
ОпОр Чачак за ПС: 35.000,00 - по члану 12.990,83 динара,
ОпОр Ниш за ТВ: 35.000,00 - по члану 13.186,05 динара,
ОпОр Зајечар за КЈ: 25.000,00 - по члану 13.393,94 динара,
ОпОр Ниш за МД: 35.000,00 - по члану 13.619,20 динара,
ОпОр Крушевац за МД: 40.000,00 - по члану 13.615,43 динара,
Захтеви из фебруара 2013. године су сви решени.

Захтеви из марта 2013. године

ОпОр Краљево за ГР: 40.000,00 - по члану 12.570,33 динара,
ОпОр Краљево за КЗ: 35.000,00 - по члану 12.618,35 динара,
ОпОр Ниш за БД: 35.000,00 - по члану 12.960,34 динара,
ОпОр Нови Београд за МП: 40.000,00 - по члану 13.152,73 динара,
ОпОр Земун за ЂД: 35.000,00 - по члану 13.229,56 динара,
ОпОр Бачка Паланка за МН: 35.000,00 - по члану 13.239,04 динара,
ОпОр Ниш за ЈС: 35.000,00 - по члану 13.320,74 динара,
ОпОр Прокупље за ПД: 30.000,00 по члану 13.335,28 динара,
ОпОр Нови Београд за ЧМ: 30.000,00 по члану 13.805,37 динара,
Захтеви из марта 2013. године су сви решени.

Новчана средста ће бити уплаћена на текуће рачуе најкасније до 10. новембра 2013. године.

Захтеви који су били достављени, за доделу једнократне социјалне и хуманитарне помоћи, у периоду од 1. септембра 2012. године до 31. марта 2013. године су сви решени. У том периоду укупно је достављено 509 захтева. Позитивно су решена 402 захтева и исплаћено 15.326.000,00 динара или у просеку 38.124,00 динара, а одбијено 107 захтева јер нису испуњавали прописане услове из Правилника.

Захтеви за доделу једнократне социјалне и хуманитарне помоћи који се достављају од 1. септембра 2013. године решаваће се у новембру 2013. године и у народном периоду.

Извршни одбор

Две деценије борбе за права војних пензионера

УДРУЖЕНИ ДО ПРАВДЕ

Удружење војних пензионера децидно се определило да се неће бавити политиком, и да ће бити надасве патриотска организација

Када се сада већ далеке 1993.године догодило оснивање Удружења војних пензионера на територији СР Југославије, тада нико није могао да претпостави на које и какве изазове ће војнопензионерска популација наићи у годинама које су следиле, све до данашњег дана.

На почетку је речено да ће се војни пензионери, на свим нивоима организовања, међусобно дружити кроз разноврсне рекреативне и културне садржаје, да ће развијати сарадњу са својом матицом, Војском и са осталим сродним удружењима у местима организовања, да ће се бавити и осталим обичним активностима од заједничког значаја.

Удружење војних пензионера децидно се определило да се неће бавити политиком, и да ће бити надасве патриотска организација.

Нажалост, године које су долазиле, и наступајуће друштвено-политичке промене, као својеврстан цунами, жестоко су угрозиле стечена статусна права војних пензионера.

Вишестраначке политичке елите које су долазиле на власт, почеле су да се маћехински понашају према војним пензионерима, ускраћујући им многа стечена статусна права, или их умањујући, доношењем штетних закона и прописа, или непоштовањем постојећих. Бахатим понашањем државних органа, војни пензионери су, као грађани другог реда, неправедно и незаслужено бачени на друштвену маргину.

Када се то тако почело догађати, био је тренутак да се „упали црвено светло“, и да се збију редови у Удружењу војних пензионера, те да се тежиште активности са обичних „миродопских“, пренесе на енергичну правну борбу у циљу заштите угрожених права војнопензионерске популације.

Процес дерогирања стечених права војних пензионера нарочито је био карактеристичан током десет последњих година, а лепеза учињених неправди је била прилично широка. Присетимо се неких, највећих:

-Није примењен члан 75. Закона о Војсци Југославије који је регулисао обавезу исплате већих износа пензије у односу на постојеће, неблаговремена исплата дела усклађеног износа пензије за период од 1. 8.2004. до 30.11.2007.године, што је учињено тек окончањем парничног поступка пред надлежним судом. Примена Закона о Војсци Србије из 2007.године довела је до неправданих разлика у пензијама код пензионера истог чина и положаја, у износима од 5.000 до 35.000 динара. Применом Уредбе о платама из 2005.године подофицирима је знатно умањен износ пензија. Неусклађивање пензија за 11,06 одсто од 1. 1.2008.године; Укидање Правилника о опоравку КВП; Укидање права на накнаду трошкова исхране приликом одласка на лечење и прегледе ван места боравка додатно је урушило права војних пензионера.

Сви тих десет година руководство УВП је настојало да статусна питања, реши посредством државних институција, законодавне, извршне и судске власти. На законит, легалан и легитиман начин.

Нажалост, надлежни државни органи све време испољавали су невиђену бахатост и без икаквог образложења оглушују се на захтеве УВП. Због тога су војни пензионери били принуђени да своја закината права покушају да остваре пред надлежним судовима, вођењем парничних поступака.

Ангажовањем стручних служби, изразом формализованих образаца захтева, молби, тужби и других врста поднесака надлежним државним органима, руководство УВПС свестрано пружа помоћ својим члановима. Све то се редовно доставља општинским и градским УВПС, а налази се и у ванредном броју „Војног ветерана“ и на сајту Удружења.

Удружење нам је више него потребно. Само чврсто и јединствено удружени можемо да се изборимо за све што нам припада према позитивним прописима Републике Србије.

Останимо упорни и доследни у својим захтевима, па ћемо и успети.

Добривоје СТАНОЈЕВИЋ

Добра вест стиже из Врања

ИСПЛАТА У ИМЕ НАРОДА

Ових дана муњевито је раширена вест да је наш колега у Врању, пошто му је пресуда постала правоснажна, наплатио износ штете настале непримењивањем ванредног повећања пензија од 1.1.2008. године. Идући трагом те вести, њену веродостојност проверили смо у Општинском одбору УВП у Врању.

Потврђено нам је да је реч о поступку вођеном у Основном суду у Врању под бројем П бр. 4178/12, којим је

обавезан Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање Београд, филијала у Врању да тужиоцу (из разумљивих разлога не наводимо му име) на име мање исплаћене пензије у висини од 11,06 одсто исплати утврђену суму (основни дуг 368.866, а камата 207.718 динара) са законском затезном каматом и парничне трошкове у износу од 73.354 динара. Републички фонд ПИО исплатио је укупно 650.000 динара.

Сви су изгледали да то буде гранични случај, или први пример окончања поступка у којем је задовољена правда. С правом се очекује да тај пример почну да следе и други судови.

Из Републичког фонда за здравствено осигурање

ЛАКШЕ ДО ЛЕКА

На сајту Републичког фонда за здравствено осигурање (РФЗО) недавно грађани могу да се информирају о томе где се налази најбли-

жа апотека која има потребан лек.

Посетом сајту РФЗО или неке апотекарске установе грађани ће. Лоцирањем своје позиције на датој мапи, моћи да виде пет најближих апотека које имају потребан лек, али и његове залихе у тим апотекама.

Према најавама, половином овог месеца треба да почне и примена новог софтвера у здравственим

установама, путем којег ће грађани на сајтовима клиника моћи да виде и податке о броју расположивих постеља, исправности апарата и поименичног дежурства лекара. У наредних пет месеци у овај систем би требало да буду укључене све здравствене установе.

ИСПРАВКЕ

У прошлом броју „Војног ветерана“ поткрале су се две грешке. У извештају са са 16. седнице Главног одбора УВПС, на основу премиљеног материјала, објављено је да је одлучено да Лазар Стаменковић, из Општинског одбора Палилула, буде проглашен за почасног члана. Истина је да се Главни одбор није сложио са таквом одлуком, сматрајући да они који су активни чланови и доприносе у раду у УВП, не могу истовремено да буду и почасни чланови.

Извињавамо се Лазару Стаменковићу и читаоцима.

На 13. страници истог броја објављено је да су на спомен-обележје Шуматовац венце положили амбасадор Русије у Србији Александар Чепурин, владика нишки Јован са свештенством, делегације СО Алексинац, Војске Србије...

Тачан податак је да су венци положени на месту погибије пуковника Александра Рајевског и српских бораца у селу Горњи Адрој. Прецизније речено на месту где је погинуо пуковник Николај Рајевски, његова снаја подигла је цркву. Испред цркве су два споменика са именима погинулих. Венци су положени управо тамо. Црква је обновљена 2012. године.

Извињавамо се његовој екселенцији амбасадору РФ Александру Чепурину и читаоцима.

Свечана скупштина поводом две деценије рада краљевачке организације

ВИСОК УГЛЕД

Поводом 20. годишњице постојања, Удружења војних пензионера Србије. Градска организација УВП Краљево је 24. октобра у Дому ВС одржала свечану Скупштину. Присуствовало је 96 чланова Удружења и велики број гостију, међу којима и председник УВП Србије Љубомир Драгањац, председник скупштине града Краљева Сретен Јовановић, делегација команде 2. бр КоВ са замеником команданта пуковником Жељком Кузмановићем на челу, представници градских организација УВП Чачка и Крушевца и представници сродних организација које делују у Краљеву.

Повељу УВПС Цветану Стаменковићу уручио је председник Љубомир Драгањац

Председник Градске организације УВП Краљево Цветан Стаменковић је истакао да Градска организација УВП Краљево покрива општине Краљево, Врњачка Бања, Рашка, Нови Пазар и Тужина и да обједињава активности 1040 чланова или 92 одсто од укупног броја (1130) корисника војних пензија, што је сврстава у једну од најбољих у Србији. То је одраз поверења чланова које се тешком муком стицало пуних 20 година.

Добро организована и реализована акција пружања помоћи у вођењу судских поступака за накнаду штете за период 2004.-2007. године дала је резултате тако да је 99 одсто чланова из краљевачке организације остварило то право, што је један од најбољих резултата у Србији. Исто се чини и у вези са остваривањем права везаних за усклађивање пензија за 11,06 одсто.

У погледу остваривања права на солидарну и хуманитарну помоћ, како је наведено, од 62 захтева у прошлој и овој години до сада је решено 55. Велики проблем задају нерешени захтеви за помоћ из 2011. године, посебно они што се односе на помоћ у отклањању последица земљотреса који је погодио Краљево 2010. године.

Што се примарне здравствене заштите тиче, она је углавном добро организована, док су замерке упућене на рад ВМА све чешће. Од велике помоћи би била боља попуна гарнизонских амбуланти здравственим особљем, првенствено лекарима сразмерно броју осигураника који се на те амбуланте ослањају.

У Краљеву је укупно 93 КВП без икаквог стана, али и без наде да ће то питање у блиској будућности решити.

Председник скупштине града Краљева Сретен Јовановић је изразио задовољство што су војни пензионери поново у свом дому – Дому војске Србије, да се мења однос власти према воним пензионерима, а унапређује сарадња УВП и других сродних организација на нивоу града. Истакао је да је војска своје старешине увек припремала и учила да буду енергични, упрни и правични у свакој борби па не сумња да ће мо и у овој борби за остваривање закинутих права успети.

Председнику Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац пружио је исцрпну информацију о томе шта је све УВП Србије до сада урадило и шта планира да предузима у наредном периоду у вези са најзначајнијим активностима.

Најзаслужнијим појединцима додељена су признања поводом 20 година постојања УВП. Главни одбор УВП Србије доделио је Повељу Удружења Цветану Стаменковићу и Настасу Стојановићу. Плакетом УВПС награђени су бригадни генерал Маринко Павловић, Стева Граховац и Раде Стефановић.

Јован Симић

Јубилеј Пожаревљана

ИСПУЊЕНИ ЦИЉЕВИ

Свечаном седницом у Центру за културу, уз уметнички програм, обележена је 20-годишњица постојања УВП у Пожаревцу. Међу многобројним гостима били су потпредседник града Милић Јовановић, представник УВПС Слободан Пејовић, командант гарнизона ВС пуковник Душко Шљиванчанин, председник ГО СУБОР-а Драган Лазовић, председник ГО удружења потомака ратника од 1912. до 1920. године Славољуб Стојадиновић, председник пензионера града Пожаревца Милорад Јовановић и други.

Председник ГрОд УВП Пожаревца мр Драгутин Страхињих је указао на актуелни тренутак у Удружењу и говорио о достигнућим резултатима. У протеклих 20

година УВП је испунило све задатке, неке мање, неке више. Организација је бројно нарасла, успешно помогла члановима у остваривању права, афирмисала се као организациона целина.

На свечаности су уручена и признања. Највише признање УВПС добили су председник Драгутин Страхињих и секретар Туба Момчило. Најстаријим члановима Миодрагу Илићу (90) и Јову Пераћу (88) уручена су посебна признања за нарочит допринос у раду Удружења.

У богатом уметничком програму наступили су Градски ансамбл народних игара, вокални солиста Милица Јанковић и учесник пројекта „Ја имам таленат“ Зоран Јахимовић. За тај део свечаног скупа пожаревачки војни пензионери дугују директору Центра за културу Драги Ивићу.

Мутички бенд „Нектар“ са Рајком Павловићем учинио је учесницима скупа пријатно поподне.

Д. Страхињих

Сарадња за пример

ШКОЛСКИ ПРИБОР ЗА ЋАКЕ

Захваљујући успешној сарадњи, руководећи се начелима хуманизма и солидарности, Скупштина општине Александровац води непрекидну бригу о деци палих бораца, војних инвалида, тешко болесних родитеља и самохраних мајки, на територији Жупе Александровачке.

Наиме, СО Александровац годинама додељује скромна новчана средства, која са осталим донаторима Општински одбор УВП Крушевца користи за доделу пакета и школског прибора поменутој деци.

За овакву сарадњу СО Александровац је добила Плакету Удружења војних пензионера Србије.

У циљу наставка као и продубљивања ове сарадње, а поводом пола века Жупске бербе, председник СО Александровац др Југослав Стајковић, позвао је делегацију УВП Крушевца да буду гости

ове привредно-туристичке манифестације.

Жупска берба је почела предивним дефилеом жупске младости и лепоте, који су чинила деца из Дечје установе „Наша радост“, чланови жупских културно-уметничких друштава и многобројни грађани. Уз богат културно-уметнички програм на сцени у центру Александровца и ватромет, овогдишњу 50. Жупску бербу отворио је један од најбољих жупских винара Милорад Мића Минић из Тржца, витез вина витешког Винског реда „Монах Доротеј“. Уз ватромет и трубаче, отворена је и јединствена Винска улица препуна грождја и вина у веселом расположењу, како домаћина, тако и гостију.

Музеј винарства и виноградарства је иначе веран чувар живих традиција у виноградарству и винарењу, не само у Жупи, већ и у Републици Србији. Бројне поставке у просторијама предивне зграде Музеја и лепо уређеном дворишту, потврђује сазнање да народ овог краја и шире, на трагу винове лозе живи већ миленијумима.

А. Симоновски

Свечаност у Врању

ОПРАВДАЛИ ПОСТОЈАЊЕ

За обележавања јубилеја војно-пензионерске организације знали су скоро сви житељи Врања, захваљујући пре свега Радио-телевизији Врање која је у редовним емисијама о томе више пута обавештавала грађане.

Пријемом делегације војних пензионера јубилеј су увеличали командант 4. бригаде ВС бригадни генерал мр Зоран Лубура и градоначелник Врања Зоран Антић са сарадницима.

Свечаност је отпочела химном Србије у извођењу дечјег хора „Ставан Мокрањац“ из Врања, након чега се присутнима обратио председник општинске организације УВП Милорад Марковић. Пошто је поздравио присут-

лих армијама у Европи, истакао је Марковић.

Честитајући јубилеј, председник УВПС Љубомир Драгањац, рекао је да се Удружење потврдило као једини заштитник права те популације. Он је такође рекао да ће се Удружење и убудуће свестрано борити за остваривање права, а ако буде потребно тражиће своја права и код међународних инстиција. Када је у питању остваривање права на повећање пензија за 11,06 одсто, које су сви пензионери остварили, сем војних, очито да се ради о дискриминацији дела грађана. Имајући то у виду, војни пензионери су морали да преко судова воде парничне поступке, тако да се све већи број пресуда доноси у корист војних пензионера, истакао је Драгањац.

У културно-уметничком програму учествовали су Дечји хор „Стеван Мокрањац“, глум-

мац врањског народног позоришта Драгољуб Станковић и фолклорна група пензионера из Врања. Обучени у стару градску ношњу Врања са таквом лакоћом су одиграли неколико кола, као да то нису људи са бременом од 70-80 година.

Поводом јубилеја уручена су и признања. Повељу Удружења добио је председник општинске организације Милорад Марковић, а Плакету секретар ОпОд Илија Швелба. Захванице УВПС додељене су бригадном генералу Зорану Лубури, Миодрагу Михајловићу, Будимиру Триковићу и РТВ Врање.

Снимио и написао
Ранко БАБИЋ

Скупштина Клуба генерала и адмирала Србије

ПОСТИГНУТИ ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ

У Свечаној сали Централног дома Војске Србије 24. октобра одржана је редовна годишња Скупштина Клуба генерала и адмирала Србије. Уз чланове, скупу су присуствовали и начелник Управе за људске ресурсе ГШ ВС генерал-мајор Слађан Ђорђевић, начелник Управе за за традиције, стандард и ветеране МО пуковник Слађан Ристић, председник Републичког одбора СУБНОР-а Србије проф др Миодраг Зечевић, председник Скупштине Београдског форума за свет равноправних Драган Вучићевић, генерални секретар Друштва српских домаћина Милета Бабовић, председник Удружења ратних и мирнодопских инвалида генерал-мајор Мирослав Лазовић, председник Савеза потомака српских ратника 1912-1920 Љубомир Марковић, председник Друштва за неговање традиција ослободилачких ратова Србије Драган Јуришић, председник удружења ратних добровољаца 1912-1918 Видоје Голубовић, потпредседник ГО ОРВС Драган Јелчић и директор Медија центра „Одбрана“ потпуковник Славољуб Марковић.

Пошто је минутом ћутања одата пошта преминулим генералима и адмиралима, извештај о раду у протеклој години поднео је председник Скупштине Клуба генерала и адмирала генерал-потпуковник у пензији Љубиша Стојимировић.

- Данас наш клуб има 226 чланова, бројнији смо за шест чланова од прошле године. Сви органи Клуба су радили у складу са Статутом клуба и усвојеним Програмом рада за ову годину, рекао је Стојимировић.

Програм рада Клуба у 2013. години обухватао је 17 задатака и на основу њега су операционализовани годишњи планови рада Извршног одбора Клуба и подружнице у Нишу. Као и ранијих година, тако и у овој, Извршни одбор је био у сталном заседању. Седнице ИО се одржавају сваког понедељка од 12 часова, а по указаној потреби и чешће, а седнице секција по потреби у просторијама СУБНОР-а.

Министар одбране је прихватио да буде у организационом одбору за одржавање међународне научне конференције о Првом светском рату, која ће бити одржана у сарадњи Клуба генерала и адмирала Србије са регионалним Саветом Међународног консултативног комитета, следеће године у Београду.

Чланови Клуба усвојили су план рада за 2014. годину, а за слушним институцијама и појединцима уручена су признања.

3. П.

У Крушевцу обележен
Дан АБХО службе

РАСАДНИК КАДРОВА

Делегација УВП Крушевац, са председником Ђурђем Радмановцем на челу, присуствовала је 27. септембра обележавању Дана АБХО службе ВС у касарни „Цар Лазар“ у Крушевцу.

У име припадника 246. батаљона АБХО и Центра за усавршавање кадрова АБХО присутне госте поздравио је командант свечаности потпуковник Зоран Вукадиновић, подвукавши:

-У првој половини прошлог века, 28. септембра 1932. године, овде у Крушевцу, у

Војно-техничком заводу „Обилићево“, формирана је прва јединица противхемиске заштите у Краљевини Југославији, која је својим потенцијалима и ресурсима, утемељила сигуран правац трајног развоја АБХО службе. Центар за усавршавање кадрова и 246. батаљон АБХО су у протеклом периоду успешно извршили све постављене задатке који се односе на реформу организацијско-формацијских структура и пуну професионализацију кадра. Сада се служба налази у фази даље изградње својих оперативних и функционалних капацитета, интензивној припреми дела јединица за учешће у мировним операцијама и континуираном школовању и курсирању припадника Војске Србије и страних земаља“.

Дан службе честитао и заменик команданта Команде за обуку, генерал-мајор

Млађен Нишевић, нагласивши да савремени изазови, ризици и претње неминовно намећу потребу постојања даљег развијања и усавршавања АБХО службе и система одбране. Посебно је потенцирао да АБХО служба данас има потребу да настави са техничком модернизацијом својих састава, а посебно у циљу достизања захтеваног нивоа оперативних и функционалних способности и спремности за извршење све три мисије Војске Србије.

Гостима је приређен и технички збор, на којем су приказана најсавременија средства и опрема којом располаже служба АБХО.

Свечаност је увеличао Уметнички ансамбл МО „Станислав Бичинички“, који је извео веома садржајан програм.

мр А. Симоновски

Рапорт из Прокупља

ПРИЗНАЊА У ПРАВЕ РУКЕ

Свечаном седницом одржаном 30. септембра Општинска организација УВП у Прокупљу обележила је 20 година постојања. Председник Оп Орг војних пензионера Вид Шарац истакао је да Удружење броји 268 чланова са подручја Прокупља, Благаца, Куршумлије, Житорађа, Мерошине и Дољевца, што је 91 одсто у односу на број корисника војне пензије.

Свечаност су увеличали председника ОО СРВС Србије Санде Петковски, представници СУБНОР-а у Прокупљу са председником Светозаром Ковачевићем на челу и Банке Интеза коју је предводила директорка експозитуре Лидија Си-

моновић и други гости.

У протеклих 20 година општинска организација УВП у Прокупљу радила је на побољшању социјалног положаја војних пензионера и њихових породица. Како је нагласио председник Вид Шарац један од главних задатака било је решавање стамбених питања, исплата војних пензија по решењима о усклађивању пензија, као и борба за остваривање права на ванредно повећање војних пензија за 11,06 одсто и додела солидарне помоћи најугроженијим породицама.

На свечаној седници су додељена и признања најзаслужнијима. Захвалнице УВП су уручене Оп Од СУБНОР-а, Владици Миру Ивковићу Будимиру Миленковићу Саше Стаменковић и Драгану Бјелићу, новинару *Топличких новина*. Књигом су награђени Вид Шарац и Мирослав Марић. **В.Ш.**

Чачани посетили Текериш и манастир Лелић

ЧАС ИЗ ИСТОРИЈЕ

Градски одбор УВП Чачак са председником Ђуrom Јовановићем на челу организовао је 28. септембра једнодневни поход Текеришу и манастиру Лелић код Ваљева. Домаћин је био Дејан Драјић.

О спомен-комплесу на Церу окупљеним Чачанима говорила је кустос Даница Миловић, одржавши и незабораван час из историје. Церска битка је била прва савезничка победа у Великом рату. На Видовдан 1928. године Краљ Александар I Карађорђевић открио је величанствен споменик пострадалим војницима наше војске.

Манастир Лелић, задужбина Владике Николаја и његовог оца Драгомира Велимировића, налази се у истоименом селу, 11 км од Ваљева. Мошти Владике Николаја пренете су из манастира Свети Сава у Либертвију (САД) у Лелић. 12. маја 1991. године Исте године, у кругу манастирске порте, отворен је и музеј посвећен епископу Николају, једном од највећих умова Српске Православне Цркве.

После посете манастиру излетници су своје дружење наставили уз заједнички ручак и музику.

И. Михајловски

Двадесет прва класа ВТВА поново у строју

ПРАЗНИК ЗА ДУШУ

Уживотном добу годишњице често имају не само симболично већ и знатно веће значење. Неретко су то прилике или тренуци када кроз сећање мину године, када се из затмљене сфере у мозгу појаве слике као да је то било јуче. Понајвише су то слике догађаја којих се радо сећамо, не без носталгије пожељимо да се поново десе, када би могло и да се врате.

Могло се то осетити на сусрету класића 21. класе Ваздухопловно-техничке академије из Рајловца који су се недавно срели, обележивши 40 година од завршетка школовања и одласка у јединице. Дирљиво је било срести се након толико година и бурног периода који је за нама, стављао на тешку пробу људскост, васпитање, усвојене или неговане вредности, другарство.

И поред напора, нисмо могли доћи до свих класића, њихових адреса или телефона да бисмо их контактирали и позвали на сусрет. Нажалост, неколико наших класића је преминуло или тешко оболело. Сетили смо их се, евоцирали успомене на лепе тренутке заједничког живота и дружења, одали почаст и договорили посете њиховим породицама и вечним почиталиштима. Увек ћемо се с пијететом сећати Слободана Алексића, Игора Дрегарича Ђуре Јовичина, Србољуба Милетића, Мирослава Мијачића, Душана Смиљанића, Николе Стојановића, Миодрага Стојановића и Ратка Вијатовића.

Према досдашњим сазнањима, нико од класића, и поред учешћа у вртлогу грађанског рата у разним и супростављеним војскама, није се поносно нечасно или починио злочин. А неки су заузимали и високе дужности у војној хијерархији. Све нас је то посебно обрадовало, потврдило исправност васпитања које смо стекли у академији и кроз каснија војна школовања.

Сусрет би се једноставно могао описати као празник за душу.

Одазвали су се класићи, не само који живе у Србији, већ су неки од њих допутовали из Марибора, Скопља, Сутомора, Бања Луке. Посебно смо били поносни што су сви они сачували своје памћење на дружење у ВТВА и касније у разним гарнизонима. Одазвали су се и они који су завршили и они које је животни пут одвео на друге стазе. На прозивци из-

нели су своја сећања, своју и личну карту породице, неки и подебље здравствене билтене. Али, без изузетка, сви радосни због сусрета и у исто време тужни због тога што нису сви могли да буду са нама.

Започело је у Војној академији на Бањици, прозивком начелника класе Драгољуба Ђокића, који се осврнуо на наше питомачке дане, евоцирајући сећање на сваког понаособ. Рече он у својој речи да је класа, када се са ове даљине погледа, била више него успешна. Ниједан није морално посрнуо, огромна већина је пружајући свој допринос укупној борбеној готовости, вршила одговорне дужности у Војсци или МО. Класа је изнедрила два генерала, шест доктора и магистара наука, шест њих предаје на универзитетима, неколико је завршило највише војне школе или досегла највиша научна звања. А што је најважније, када се то све доказује, својом стручношћу и патриотизмом значајно су допринели напреду успешном отпору Војске Србије током агресије НАТО-а.

У име Организационог одбора и свих класића наставнике и начелника класе који су присуствовали сусрету, добродошлицу је пожелио Саво Соколовић:

„Пре четрдесет година (7. јула 1973.) завршили смо школовање, добили официрске чинове и униформе, прву плату и регрес за годишњи одмор, узели кофере у руке и пуни елана и младалачких идеала похитали у неизвесност. Мислили смо да је „цео свет наш“, да је најтеже у животу иза нас и пожелели, види чуда, да се никад више не „понове“ Рајловачки дан. Нисмо били свесни да ће из данашње перспективе управо време проведено у Рајловцу бити период у нашем животу кога ћемо се најрадије сећати.

Мало оћелавили, оседели, погнутих рамена, болних колена и кичме, али ипак живи, да евоцирамо успомене на те дане“.

Поносни на нашу академију, радни век и другарство, радо се сећајући, изражавајући поштовање нашим наставницима и старешинама, уручили смо им симболичне поклоне да их, са потписима свих присутних, подсећају на класу и сусрет.

Пожелели смо једни другима да до следећег сусрета останемо здраво и у добром расположењу се поново састанемо.

Слободан СТОЈАНОВИЋ

Откривена
спомен-
плоча
потпоручнику
Борку
Никитовићу

ПОШТА ЈУНАКУ

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић, заједно са председником општине Пожега Милованом Мићовићем и председником локалног Удружења ветерана Драганом Мићовићем, открио је недавно у Узићима код Пожеге спомен-плочу потпоручнику Борку Никитовићу, који је херојски изгубио живот штитећи своје војнике током ратних дејстава у Вуковару 1991. године.

У присуству представника Министарства одбране и Војске Србије, Никитовићеве родбине и пријатеља, представника локалне заједнице, његов колега са класе Војне академије пуковник Жељко Гавриловић рекао је да му је част што је познавао младог официра Југословенске народне армије који је достојно одужио свој дуг отаџбини.

– Био је најбољи међу нама. Вуковац у основној школи, најбољи ђак Пожеге, непрекоран и у Војној гимназији, да би Војну академију завршио са просечном оценом десет, па је на свечаности поводом промоције у чин потпоручника проглашен и најбољим питомцем те високошколске установе. Ради тога је, као најбољи, и добио службу у Гардијској бригади, рекао је Гавриловић и подсетио да је ратни вихор тог младог официра „однео“ у Вуковар где је дао отаџбини оно највредније што је имао – свој живот.

Мајка погинулог официра Зора Никитовић захвалила је „својој војсци“ што није заборавила њеног сина.

Спомен-плоча постављена је на згради Основне школе „Петар Лековић“, у коју је ишао Борко Никитовић, а њени садашњи ученици одсвирали су тим поводом химну Боже правде и рецитовали родољубиве стихове

Сусрет 9. класе Војнотехничке академије

СЈАЈНА ГЕНЕРАЦИЈА

Недавно је у Нишу одржан сусрет бивших питомаца 9. класе Војнотехничке академије.

Домаћини суре та су били Владислав Симић, Зоран Рашић и Момчило Стојковић. На скупу који је одржан у сали Дома војске, по обичају је обављена прозивка академика који су завршили академију. Нажалост, готово половина није више међу живима. Њима су класићи одали пошту.

Пре разледања града, пуковник у пензији Владислав Симић, упозано је присутне са краћим историјатом Ниша, а затим су

академци, посетили споменик ослободиоцима Ниша, споменик цару Константину, Нишку тврђаву, да би дружење било настављено у Ресторану *Стара Србија*.

Давне 1961. године 167 средњошколаца из свих крајева Југославије стигли су у Загреб да би стекли војнотехничко образовање. Академију је завршио успешно 91 питомац.

Највећи број њих био је уз Крагујевца и околине. Иначе 9. класа је дала три доктора војних наука, а Ратомир Ристић је постао генерал. Највећи број њих је завшио Вишу војну техничку академију.

Р. Бабић

Једнодневни излет Београђана у срцу Шумадије

НА ВРЕЛИМА ИСТОРИЈЕ

Војни пензионери и чланови њихових породица организација општине Врачар, посетили су 3. октобра планински простор у срцу Шумадије, где је одувек становала српска слобода, од стварања средњовековне државе, губитка државности, преко отоманске окупације, обнове државности, устанака под Карађорђе и Милошем. Реч је о знамењима историје из времена епског отпора Србије против Аустроугарске 1914. године у току Колубарске битке и коначно места када је против тих истих освајача Шумадија 1941. године изговорила поново реч слобода.

О томе је уверљиво и сликовито говорио и дочарао значај тих времена и догађања аниматор, организатор и предводник досадашњих излета, Угљеша Гвозден, потпредседник УВП Врачара. Његовом

живљава пулсирање стихова великог Његоша ... „Али вожду Тополскоме, Карађорђу бесмртноме све препреке, на пут беху, к циљу доспе великоме...“

Учесници излета су разгледали Музеј посвећен Првом српском устанку у Орашцу и чувену Марићеву јаругу, где је за војда изабран Карађорђе и донета коначна одлука о дизању Првог српског устанка. Фасцинантна порука на спомен-плочи генијално синтетизује кључни догађај тога времена речима народног песника „А када се с царем завадимо, да устане свих седам краљева, да нас мире помирит не могу. Бићемо се море до последње“...

На Космају учесници излета поспетили су спомен-костурницу борцима Друге тимочке дивизије српске војске која је у преломним тренуци-

излагању били су подлога и чињенице о манастирима Тресија и Павловац из доба Немањина и значајних фактора и тачкама из времена рађања српске револуције под Карађорђе. Споменик Деспоту Стефану Лазаревићу, сину кнеза Лазара и његовом наследнику, најстаријем, или једном од најстаријих очуваних писаних текстова тога времена, великом и доказаном војсковођи у биткама, уваженом ратнику и витезу из времена ренесансе, који је уживао висок углед и на истоку и на западу. Био је витез свих витезова реда Змаја због чега је повремено боравио у Будимпешти свога времена. Он је, први српски владар, који за престоницу имао Београд.

Деспот Стефан развија писменост и културу. И сам је песник и писац, о чему вечно сведоче Слово љубве и текст на каменом крсту који је подигао на Косову пољу. Они су до данас сачувани.

У Орашцу је постављен камен темељац новије српске историје. Тамо се најбоље до-

ма Колубарске битке, као ојачање трупа одбране Београда, сломила офанзивну моћ делова 6. аустроугарске армије (на Космају) А сам генерал Мишић тада је бодрио своје старешине и војнике речима „Гоните непријатеља до Саве и Дрине, гоните непријатеља без предаха. Гоните и казните аустроугарску казнену експедицију која је хтела Вас да казни само зато што постојите“.

На самом врху Космаја посећен је монументални споменик Космајском партизанском одреду, одреду који је готово међу првима формиран у окупираној Србији. Командант те јединице био је и легендарни командант Прве пролетерске бригаде Коча Поповић.

Релативно кратко излетничко путовање на врела и међаше наше херојске историје завршено је на врху Букуље, на вишеспратном видиковцу, одакле се као разасртти ћилим види готово цела Шумадија. Био је то доживљај за дивљење и памћење.

Марко Негованић

Јубилеј земунске организације

ДОСТОЈНИ ПРЕТХОДНИКА

Свечаност поводом 20. година ОпОд УВП Земун одржана је 25. октобра у ресторану „Три лађара“. Том догађају присуствовали су и потпредседник Скупштине Србије и председник ОпОд УВП Н. Београд Костантин Арсеновић, председник УВПС Љубомир Драгањац, оснивачи удружења: Неђо Ристић, Милош Миликић, Јово Војновић и Драгољуб Лазић, начелник Центра МО за локалну самоуправу Земун потпуковник Костадин Војновић, помоћник председника општине Земун Карло Вапил, секретар ОпОд Н. Београд Милорад Јовановић, адвокат Бранко Бутолен, председник СУБНОР-а Земун Миодраг Здравковић, секретар Савеза потомака ратника Србије од 1912. до 1920. године Милена Харамбашић, генерали Јеврем Цокић, Божо Бабић и Мирко Николовски, директор *Статус стила* Душица Танасковић, потпредседник УВП ЛП Земун Љубиша Величковић, пуковник Саша Стијачић, председник МЗ Батајница Никола Срнута, и други.

У излагању председника ОпОд Земун Цветка Јокановића, између осталог, наглашено је да је Удружење формирано с циљем заштите основних права пензионисаних припадника војске, која су у вртлогу збивања насталих рушењем СФРЈ и њеног система одбране, била нарушена. Организација војних пензионера у Земуну обједињава активности око 1.800 војних пензионера. Уједињеним напорима чланова чине се помаци на заштити интереса, статусних и других права загарантованих Уставом и законима и на очувању достојанства професије.

Јокановић је посебно захвалио ОпОд Н. Београд на разумевању и свеопштој помоћи. На плодној сарадњи захвалио је адвокатској канцеларији Бутолен, Винарији *Мачков Подрум* – Ириг, предузећима *Florida Bel*, *New line Limited*, *Статус Стил*, и ресторану *Три Лађара*.

У музичком делу програма обележавања јубилеја наступио је *Zex Kazanova Band* са вокалним солистом Жељком Трајковићем.

Најзаслужнијима за досадашњи рад на свечаности су додељена и признања. Повеља УВПС уручена је Команди 204. ваздухопловне бригаде, Команди 250. ракетне бригаде, затим Неђи Ристићу, Милошу Миликићу, Јову Војновићу, Ники Радићу, Новаку Ђукићу, Милану Биги, Мирку Николовском, Бранку Гулану и Војиславу Стојановићу.

Добитници Плакете удружења су Миодраг Здравковић, Шпиро Безбрадица Томо Крсмановић, Драгутин Склепић, Ратко Ђурић, Иван Розга, Јандрија Цупаћ, Момир Котлаја, Миодраг Жижић, Рајко Керкез, Бранко Свјетлица, Иван Пуношевац, Петер Жигон, Гојко Ђурђевић, Петар Петковић, Мила Свелина, Антон Буркељц и Бранко Бутолен.

Деветнаест институција и појединаца награђено је захвалницом, а књигом њих 13.

Т. Митушев

Рапорт са Чукаричке педине

ПОШТА РАТНИЦИМА

У склопу манифестација посвећених Дану ослобођења Београда од фашистичке окупације, Месно удружење СУБНОР-а Чукаричка падина организовало је полагање венаца на споменик погинулим припадницима РВ и ПВО у агресији НАТО-а 1999. године, испред зграде Команде РВ и ПВО у Земуну.

Борцима НОР-а, потомцима и поштоваоцима пре поласка обратио се пригодном речи заменик председника Удружења Василије Радоњић, пуковник у пензији-пилот, учесник НОР-а од 1941. године и касније у строју ослободилаца Београда, подсећајући на невиђена разарања Београда и Србије и огромне људске жртве, али и на несаломив слободарски дух народа и херојство које су испољили борци југословенских и совјетских формација ангажованих у операцији ослобађања Београда.

Испред споменика погинулим припадницима РВ и ПВО присутнима се обратио председник Удружења Мирослав Марковић, пуковник у пензији, истичући, уз остало, да је у неравноправној борби са агресором погинуо већи број старешина ВЈ од број погинулих војника, а да је на првој линији одбране погинуо и генерал-пуковник пилот Љубиша Величковић. У делегацији за полагање венца нашла се и госпођа Кристина Јовановић, са Чукарице, учесница рата од 1941. године, а такође и учесница ослобођења Београда, која је на тенку совјетске армије ушла на трг Славија.

У Музеју ваздухопловства у Земуну, директор Војислав Стојановић, потпуковник у пензији, уз краће излагање и приказивање документарног филма, представио је ову реномирану установу и изложбено поставку. Посетиоци су посебно интересовање испољили за летилице и друге експонате из периода Другог светског рата и из времена агресије НАТО-а на СРЈ 1999. године.

М. Милошевић

Војни инвалиди на окупу

ОБЕЛЕЖЕНО ВИШЕ ЈУБИЛЕЈА

У Београду је у организацији Удружења ратних и мирнодопских војних инвалида Србије, одржана централна прослава поводом обележавања неколико значајних јубилеја. Реч је о 150 година од доношења првог закона о војним инвалидима у Србији, 20 година од обнављања рада Удружења РМВИ и 100 бројева информативног гласила „Војни инвалид“.

Програм прославе отпочео је одржавањем свечане седнице Републичког одбора РМВИ Србије у Дому ратних војних инвалида, на којој су уручена признања.

Потом су положени венци и цвеће на споменик Кнезу Михајлу на Тргу Репу-

блике, који је први донео Закон о војним инвалидима. Делегацију РМВИ предводио је генерал-мајор у пензији Мирослав Лазовић, а града Београда Дарко Божић.

У Централном дому Војске прикладну изложбу отворио је потпредседник Удружења РМВИ Србије Душан Вукојевић. Потом је одржана и свечана академија.

Скуп везиста у Београду

СУСРЕТ ГЕНЕРАЦИЈА

Традиционални скуп везиста одржан је у Београду 26. септембра поводом Дана рода везе. Председник организационог одбора за обележавање Дана рода, генерал-мајор у пензији, Грујо Ускоковић, бираним речима поздравио је бивше везисте и домаћине, подсећајући на 26. септембар 1941. године када је одржано војно-политичко саветовање у Столицима.

Војска Србије тај дан обележава 20. септембра, као Дан службе телекомуни-

кације и информатике, у знак сећања на 1916. годину, када је донета наредба о војном телеграфу.

У наставку дружења предложено је да се на оваквим свечаностима убудуће позивају и цивилна лица која су радила и стекла пензију у војсци, а желе да се придруже обележавању тог догађаја.

У име домаћина скуп су поздравили пуковници Горан Давидовић и др Никола Лекић, који су временске везисте обавестили о тренутном стању и перспективама развоја службе телекомуникације и информатике.

Пензионисаним везистима пружена је прилика да виде кабинете и савремена средства везе.

Д. Ђорђевић

Пише:
Будимир М.
Попадић

Лични поглед на абecedно-азбучну заврзламу

ЕВРОПЕЈСКО ГЕТОИЗИРАЊЕ ЋИРИЛИЦЕ

Док хрватски домовински драговољци, ветерани и ко зна још каква деведесет и постдеведесетпрвовска оновековна братија демонстративно, на очиглед света, са јавних установа широм „лијепе њихове“ скидају и уништавају табле с ћириличним натписима, демократска Европа мудро (или незаинтересовано) ћути?

Зашто Европа упорно жмури?

Па добро. Живимо и даље. Колико је познато, ћирилично писмо користе, на пример, Руси, Бугари, Македонци, Црногорци, и бројни други народи, посебно бившег СССР-а. Само, не сећам се да је, с почетка тих, заиста несрећних, деведесетих, за време страховладе ХДЗ и ЗНГ „постројби“, У настало на У. И да ли би, и како то могло? Можда, тек у машти абecedнозадојених умова.

Вуковар. Град паћеник, херој. Истина, оно прво. Требало је, могло и морало другачије. Ипак, заборавља се (прећуткује, гура под јастук.), а знало се и зна, и тамо, и овде, како је с почетка разматраних година, пре догађања Вуковара, господин Т. М. (читај Томислав Мерчеп) вуковарски крунисани креатор најгрубљих атака на старешине, војнике (који, бар у то време, никако не правише значајну разлику У од У), касарне (абecedно-војарне) и грађане, баш у том и таквом Вуковару, и баш у име У, и што не рећи с повећим бројем пристаха, започео истре-

бљивање У. Заstraшивања, хапшења, привођења, злостављања, протеривања, убиства, били су, у Вуковару пре Вуковара, тек део свакидашњег шпегелјевско-туђмановског фолклора, и, у Европским размерама, готово фантастичног арсенала.

Осијек. И ту је могло и било би другачије. Ма ко се питао за У или У? Ретко. Ипак након импортовања, у тада скорој будућности генерала, извесног Б.Г. (читај Бранимира Главаша), и баделовски-абecedно пробуђеног уваженог господина В.Ш. (читај Владимира Шекса), по оној војвођанској тамбурашкој „дошло време све се преокрене“, крену У на У. Онима, попут главног осјечког полицајца Рајхл Кира, који се успротивише новопрокламованим импортованим креаторима правописно-словних насртаја, био је заграњан оквир калашњикова 7,62 милиметра (поодавно, с намером, увезеног преко државних граница) на Тењској барикади, или ТТ пиштољских оквира истог калибра, у сумрак на

обали Драве. Минирало се, рушило и јаукало широм источне Славоније-без европејског цивилизацијског одјека. Давно пре Вуковара. На очиглед.

И тада, нажалост још увек, би и остаде криво У што се наједаред, барем у подсвести, присетило другосветско-ратовског У. Егзодуси. избеглице. бљесци. олује.

У чврстом, готово гетовском, окружењу славонског У, са својим славонским У, остадоше Борово Село, Бобота, Вера, Трпиња. Острвца у океану без редовне скелске (може и трајектне), или било какве друге везе. И добро је. Барем то. Само, колико ће, у насталој старо-новој ситуацији, потрајати и истрајати? Да ли ће и ту неки новонаименовани „стожери за обрану“ преузети ствар у своје руке? Захтеви за пописима после пописа, процента после процената. До задњег процента.

Истине ради, тамошња власт готово се дефанзивно копрца, па ипак и то улива каквуктаву наду. Може ли, и хоће ли офанзивно, питање је.

За то време Европа гледа у своју најновију чланицу, али не види. Чује, али не слуша. Није то демократско-европско-унијска ствар, кажу званичници. Да се, у Србији, којим случајем, барем за трунку и помислило о У над У, ствари би, искуствено-историјски гледано, попримиле драстично другачију форму те европске (сигурно и светске) аудиовизуелне детекције.

Не тако давно, на аутобусима ГСП Нови Сад уведоше ћириличне натписе. Иако на државним установама, и треба и нека је тако, стоје табле на безмало свим језицима (и писмима) бројних националних мањина, готово намах диже се опозициона кука и мотика. Није европски, демократски, цивилизацијски. Скоро се постидесмо, ипак нашег, националног писма. А, о давној историји, раној ћирилици, Клименту Охридском, Константину Преславском, Ћирилу и Методију, и не треба превише, учи се у школским клупама.

Гледамо ми своје двориште, и чистимо испред њега. У је званично, и У је званично, и без сталног процентуално-пописног пребројавања и надмудривања. Не смета превише. Такви смо иако, званично, тек у демократско-европејским пеленама. Могу овде, код нас, и Lajoš и Пера заједно. И Станоје, Tomislav, Roman и Samuel. Ипак, без замерке, хоће поглед, хтеоне хтео, да одлута, барем случајно, и преко комшијске тарабе. И, да се пита.

Пише:
Радисав
Ристић

Покушаји прекрајања „учитељице живота“

СКРНАВЉЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

Истину о борби српског народа из ратова вођених током протеклих векова, укључујући и борбу против фашистичког зла, никада и нико неће успети да демантује

Дуго се у последње време ломе копља између историчара, добрим делом и политичара, о историјским догађајима из прошлости. Прерасло је у правило да се верификоване и устаљене историјске чињенице негирају и фалсификују, уз покушаје да се измене годинама прихваћени и устаљени садржаји. Заснована на озбиљним и научним истраживањима еминентних домаћих и светских историчара „учитељица живота“ је у научној литератури, уџбеницима, архивским грађама и другим писаним материјалима, а доста често кроз предања и сведочења учесника, успела да верно забележи догађаје из прошлости. И не само догађаје. Историјска наука је у многим случајевима у први план истицала људе који су у њима учествовали и у позитивном или негативном смислу утицали на њихов ток.

Многи данас, поред негирања доказаног следа историјских збивања, покушавају не само да фалсификују, већ и да заобиђу, односно „прескоче“ значајне историјске истине из борбе српског народа против фашистичких завојевача у Другом светском рату. Запоставља догађаја из тог времена, покушаји да се баце у заборав и неразумно избегавање евоцирања успомена на те догађаје, не само да зачуђује, већ са становишта нужности развијања патриотских осећања код младих нараштаја, чак и забрињава. Зашто се, рецимо, избегавају подсећања на борбе српског народа у Другом светском рату, мада их је било на претек. Срби и Србија су током највећег рата у историји људског друштва, како учешћем тако и великим бројем жртава, заслужили да људи и догађаји тог времена крупним словима буду забележени у националној историји.

Многи квазиисторичари, нажалост и поједини политичари, земаља које су у прошлом веку атаковале на Србију, покушавају данас, готово сто година од Првог светског рата, да кривицу за његово избијање свађују на земљу која је водила искључиво одбрамбене ратове и ратове за национално ослобођење. Гаврила Принципа, осведоченог српског патриота, оглашавају терористом. И тако унедоглед, покушавају да оскрнавe и фалсификују историјске истине – истине које Србију и њен народ сврставају међу ретким земљама у свету које су, изазване спољним агресијама, учествовале у наметнутим ратовима.

Нажалост, да ли из политикантских, идеолошких, или неких других разлога, приликом обележавања историјске про-

шлости српског народа све се више, чак и у самој Србији, избегавају садржаји који Србе и Србију афирмишу као значајне учесника у антифашистичкој борби. Заборавља се, на пример, да је српски народ, не само на тлу Србије већ и Хрватској, Босни и Херцеговини и другим деловима бивше Југославије, међу првима кренуо у борбу против окупационих снага Немачке, Бугарске, Италије и Мађарске. Неоправдано се избегавају датуми који сведоче о стварању слободних територија како непосредно по избијању устанка у Србији, тако и у току читавог рата до коначног ослобођења земље – чак и у време када је Хитлерова солдатека покорила већи део Европе и незадрживо кидисала на СССР.

Исчекао је, изгледа, из сећања дан када су српски устаници 31. августа 1941. године, у време незадрживог немачког блиц-крига, ослободили Лозницу, наносећи фашистичкој солдатеци велике губитке. То у то време невероватан подвиг, остварила је Лозничка партизанска чета и други патриотски опредељени Срби са Јадарског подручја. Заборављена је, такође, Ужичка Република, једина слободна територија на тлу окупиране Европе, која је обухватала простор од преко 15000 километара квадратних, односно среска подручја Ужица, Чачка, Горњег Милановца и Бајине Баште. Забраву је, уз то, предат и легендарни Раднички батаљон чијих је 180 радника и омладинаца, бранећи Ужичку Републику, положило животе на Кадињачи. Слично је и са Сремским фронтом на коме је, кроз више десетина хиљада погинулих, увенуо цвет срп-

ске младости. Све се то никада и никако не сме заборавити.

Истине ради, међутим, неопходно је рећи да се сећања на наведена и многа друга збивања током Другог светског рата, негују понегде у локалним срединама. То се чини путем свечарских акција локалних удружења, као што су Савез бораца НОР-а, Удружење ратних добровољаца 1912. до 1918. њихових потомака и поштовалаца, Савеза потомака ратника Србије од 1912.-1920. године, Друштво за неговане традиције ослободилачких ратова до 1918. године и друге организације. Те акције, нажалост, пролазе незапажено када је шири јавност у питању, јер осим локалних, републички штампа и електронски медији, готово да им не придају никак значај.

Жалосно је што се на значајним скуповима и манифестацијама на републичком нивоу, у којима учествују истакнути политичари и друге угледне личности, изоставља евоцирање успомена на борбе српског народа у Другом светском рату. На сва звона, чему се наравно не може ништа приговорити, помињу се буне и устанци Срба кроз векове, говори се о људима и херојствима из балканских и Првог светског рата, али све то уз заборав четворогодишњих борби и страдања у Другом светском рату. Са нескривеним пијететом сећамо се Карађорђа и Милоша, војвода Степе, Путника, Мишића, Бојовића, Јуришича Штурма, мајора Гавриловића и других знаних и незнаних хероја српског народа. Али, још једном ваља нагласити, догађаја и људи из највећег светског рата, нигде ни од корова. То је, како наглашавају и бројни војни пензионери, скрнављење и непоштовање националне историје.

У низу примера, а има их много, који укажу на пропусте у вези са досад наведеним, издваја се и Свечана академија организована поводом двадесетогодишњице УВПС. Изузетном културно-уметничком програмом изведеном том приликом, недостајали су, није јасно зашто, управо примери из Другог светског рата. А познато је да су учесници тог рата добрим делом и бројни чланови овог удружења. Непосредно по завршетку свечане академије чуло се доста речи хвале на рачун успешног осмишљених садржаја из Првог светског, али и замерки због изостављања оних из Другог. Част је, рекоше неки, спasio потпури партизанских и послератних војничких песама, али недовољно за изрицање високе оцене свеукупности презентираних садржаја. Примедбе најдобронамерније изречене, треба схватити као залагање војнопензионерске популације за афирмисање антифашистичке борбе српског народа током наредних организовања годишњих скупштина, свечаних академија и других скупова.

Што се тиче прекрајања историјских чињеница које се кроје у кухињама неких нама ненаклоњених земаља и појединих назива историчара, то ни у ком случају не би требало да забрињава историјску науку. Јер, очигледни су њихова научна недоказивост и лажни покушаји обезвређивања доказаних историјских чињеница. Истину о борби српског народа из ратова вођених током протеклих векова, укључујући и борбу против фашистичког зла, никада и нико неће успети да демантује.

САД и СССР су већ крајем Другог светског рата започеле Хладни рат на „плишаном“ фронту, не мање погубном од правог, нарочито за мале земље у којима су суперсиле водиле битке. Шпијунски естаблишмент, у коме су били пробрани млади интелектуалци и представници моћних породица, као што су Форд, Ротшилд, Рокфелер, Дипон, Вандербилт, дефинисали су Хладни рат као „битку за умове људи“ и нагомилали огроман арсенал културног оружја: филмове, часописе, књиге, конференције, семинаре, уметничке изложбе, концерте и награде, наводи британска историчарка Френсис Стонор Саундерс.

- Влада САД је уложила огромна средства у тајни програм културне пропаганде. Резултат је био изузетно чврста мрежа људи који су радили за ЦИА на унапређивању идеје да је свету потребан „Пакс Американа“, ново доба просвећености које ће се звати „Столеће Америке“. Исти људи који су читали Дантеа и ишли на Јејл и били образовани за јавну службу, регрутовали су нацисте, манипулисали исходом демократских избора, давали ЛСД невољним људима, отварају пошту хиљада америчких грађана, збацивали владе, подржавали диктатуре, смишљали убиства - наводи Саундерсова у књизи „Хладни рат у култури - ЦИА у свету уметности и књижевности“.

Прво издање овог дела на Западу 1999. је изазвало буру. Испоставило се да је књига врло актуелна јер наводи начин рада и имена личности и организација које је ЦИА ангажовала за „наметање система вредности“, а међу тим „параванима“ има и данас врло активних.

Плишани ратови књига

„Хладни рат у култури“ изузетно је значајна за транзиционе земље које су највеће жртве агресије без употребе класичног насиља. - Нови ратови неретко имају такозвани „плишани“ карактер. Методима новог рата преузимају се економски ресурси, директно уништавају војни, а последично и образовни, здравствени и сви други витални интереси нападнутог. Ову врсту рата највећи број земаља у транзицији је изгубио, а да нису ни знале да су у рату. Стога нису пружиле скоро никакав отпор - сматра Владимир Давидовић.

- Саундерсова извлачи на површину специјалну операцију Централне обавештајне службе САД, фантастичну по размерама, којом је у дугом периоду наметан и наметнут систем вредности које су САД желеле - каже Владимир Давидовић, бивши секретар САНУ, захваљујући коме се ова књига појавила на српском тржишту.

Британска историчарка открила је да је један од главних „културних“ пројеката ЦИА било консолидовање Атлантске алијансе, Европске одбрамбене заједнице и стварање заједничког тржишта.

- Главна група за унапређење идеје о уједињеној Европи у партнерству с

ЦИА у позадини великих светских промена

УБИЈАЊЕ БЕЗ ОРУЖЈА

Британска историчарка Френсис Саундерс открива како је Америка добила хладни рат освајањем умова људи. Стварали лажне невладине организације. Алан Далс: Мењаћемо људску свест и мозак

У централни ЦИА за „културне операције“ новца има на претек

Америком био је Европски покрет, кровна организација која је покривала различите активности усмерене ка политичкој, војној, економској и културној интеграцији. Уз вођство Винстона Черчила, Аверела Харимана и Паула Хенрија Спака, Европски покрет је помно надзирала америчка обавештајна служба, а финансирала готово искључиво ЦИА - наводи Саундерсова.

Она открива и многе иконе модерне културе као амбициозне занатлије који су радили за страну која их боље плати. Хемингвеј се наводи као сарадник америчке службе, а Пикасо - совјетске. Диригенте Вилхелма Фуртенвенглера и Херберта фон Карајана, осведочене нацисте, ЦИА је штитила од јеврејских организација, јер их је сматрала корисним за борбу против комунистичког утицаја у култури. За ЦИА ни комунизам не би био тако страшен да није био толико словенски, открива британска историчарка.

- Оно што је погрешно са светом није снага комунизма, који су Стаљин и компанија изопачили у инструмент ширења Словена на начин који би Лењина шокирао, већ морална и духовна слабост комунистичког света - тврдио је дипломата-шпијун Роберт Брус Локхарт.

ЦИА је у „културном рату“ победила користећи технологију противника, сматра британска историчарка.

- Ова структура је изгледала као одраз апарата Коминформа у огледалу.

КО ЈЕ ЧИЈИ САРАДНИК

Хемингвеј се наводи као сарадник америчке службе, а Пикасо - совјетске. Диригенте Вилхелма Фуртенвенглера и Херберта фон Карајана, осведочене нацисте, ЦИА је штитила од јеврејских организација, јер их је сматрала корисним за борбу против комунистичког утицаја у култури

ЦИА је успоставила ове културне фондације као реплике организација комунистичке партије, укључујући и тајновитост у средишту целе ствари - наводи Саундерсова.

На њену књигу је реаговао и Џејмс Трој, бивши директор ЦИА, који се обично појављује у јавности кад се појави материјал који повезује Агенцију с нечасним пословима. Међутим, ни он није побио веродостојност изнетих података.

- Агенција је тајно субвенционисала објављивање хиљада књига, укључујући и познату књигу Милована Ђиласа „Нова класа“ - признао је Трој.

Тројеве речи потврђују наводе британске историчарке да је ЦИА сматрала да су најбољи борци против комунистичке идеологије најтврђи совјетски пропагандисти, који су из неког разлога „проверили“.

Алан Далс, један од оснивача и пр-

Трагом вести

ХРВАТСКИ АВИОНИ НАД ЛОВЋЕНОМ

Да ли је остварив предлог Црне Горе да хрватски авиони чувају ваздушни простор Црне Горе, БиХ и Македоније?

ви директор ЦИА, од 1950. води Национални комитет за слободну Европу, „један од најамбигуознијих паравана Агенције“ који обезбеђује средства и осмишљава стратегије тајних операција.

- Далс је био један од пионира лажних невладиних организација. Схватио је да успех Америке у програму Хладног рата зависи од „њене способности да изгледа као да представља спонтану уверења појединаца којима је слобода на срцу“ - наводи британска историчарка.

У књизи се цитира и „Извештај Националном савету за безбедност“, који је, како тврде руски извори, креирао Далс.

- Сву материјалну моћ уложићемо за отупљивање и заглупљивање људи. Људски мозак и свест могу се изменити. Посејаћемо хаос, неприметно ћемо их упутити да верују у погрешне ствари. Наћи ћемо савезнике и истомишљенике у самој Русији. Резултат ће бити коначно губљење самосвести - пише у документу, који америчка страна назива продуктом теорије завере.

- Неприметно, али активно и стално, доприносићемо заглупљивању чиновника и стварању непринципијелности. Част и државни поредак представљаће нешто прошло и непотребно, што ће се исмејавати. Биће појединаца који ће увидети шта се догађа. Њих ћемо учинити беспомоћним, изложити их подсмеху - цитира се документ приписан Далсу.

Визнери палили Балкан

Новца за „културне операције“ ЦИА било је напретек, посведочили су британској историчарки некадашњи агенти.

- Нисмо могли све да потрошимо. Сећам се једног састанка са Френком Визнером и контролором. О Боже, рекао сам, како ћемо то уопште потрошити? Није било ограничења и нико за то није био одговоран. Било је фантастично - рекао јој је Гилберт Гринвеј, некадашњи службеник ЦИА.

Поменути Визнер старији, заменик директора ЦИА, био је творац подземних активности које су довеле до „мађарске револуције“ 1956, коју је совјетска војска у крви угушила. Он је отац америчког дипломате који је имао огромну улогу у кризи на КиМ и стварању самопроглашене државе Косово.

Борис Субашић

Izvor: Вечерње новости

Званична Подгорица, тј. Министарство одбране Црне Горе предложило је одговарајућим министарствима у Хрватској, БиХ и Македонији да хрватски борбени авиони чувају ваздушни простор Црне Горе, Македоније и БиХ. Наводно је реч о пројекту под именом „Паметна одбрана“, по којем ће четири републике бивше СФРЈ, јер ту је наравно и Хрватска, „мирно спавати под крилима хрватских борбених авиона, уз значајну финансијску подршку НАТО-а“.

Вест је одмах изазвала реакције у Црној Гори, од противљења и питања колико ће све то да кошта црногорске пореске обвезнике, до лобиста НАТО-а и њиховог става како је то „природан потез на путу Црне Горе у НАТО“.

Не знам ко је тај генијалац у Министарству одбране Црне Горе који је паметно смислио ту идеју о „Паметној одбрани“. Вероватно неко од оних официра који су 1991. године са мора гађали Дубровник и попалили Конавле, па сада из чисте гриже савести хоће да се мало додвори Хрватској и додели јој титулу регионалне ваздухопловне силе. Ти мене сердаром, ја тебе војводом...

Јер, ствари технички, технолошки и политички стоје сасвим другачије. Хрватска данас нема борбену авијацију за такав посао - три или четири исправна авиона типа „миг-21“ на крају су рока употребе, а Руси су одбили да продуже ресурс налета тих апарата. Загреб покушава да тај проблем реши са Украјинцима, али је питање како ће на то реаговати Руси. И са исправним авионима, Хрватска тешко може да контролише ваздушни простор Црне Горе из базе у Загребу, јер тактички радијус „мига-21“ то не дозвољава. Ако би хрватски „мигови-21“ били базирани на аеродрому Чилипи у Дубровнику - то би значило да је тамо стално базирана јединица од најмање два авиона, шест пилота и 12 механичара, што све кошта. Исти случај јесте и да су хрватски „мигови-21“ стално базирани на аеродрому у Подгорици. И са тог аеродрома хрватски „мигови-21“ немају радијус да покрију ваздушни простор Македоније. Опција да хрватски „мигови-21“ буду стално лоцирани на аеродрому у Скопљу опет значи базирање јединице са пилотима, авионима и механичарима далеко од куће. Питање је и како би на то гледао други савезник у НАТО-у, Бугарска? Сигурно не са одобравањем. Лоцирање у Албанији? Како онда „покрити“ БиХ. Проблем тактичког домета авиона „миг-21“ по плану „Паметне одбране“ може да се реши лоцирањем хрватских „мигова-21“ на аеродрому у Приштини, која би сигурно радо помогла „Паметни план“. Аутори тог плана за сада крију

детаље, али аеродром у Приштини и његови подземни капацитети идеални су за смештај такве јединице. Са те локације може се покривати ваздушни простор Македоније и Црне Горе, па чак делимично и БиХ. Наравно, друга је прича ако Хрватска набави друге авионе, рецимо америчке Ф-16, но више од 12 таквих авиона тешко да ће моћи да одржава. Још теже да са њима помаже другима. Осим ако ти други не плате добро. Као што знамо, ти други су препуни пара.

Пројекат „Паметне одбране“ не говори ништа о политичком аспекту приче. Обласна контрола летења Београд покрива ваздушни простор БиХ до 18. меридијана, линија иде од Славонског Брода на југ. Све што лети изнад 6.000 метара у том простору мора да се претходно најави Београду и без дозволе Београда нико не може да уђе у тај простор. Београд контролише 55 одсто ваздушног простора БиХ. Западно од 18. меридијана ваздушни простор БиХ контролише обласна контрола летења Загреб. То је распоред посла наслеђен из времена СФРЈ. У случају узбуне, а војни авиони који контролишу ваздушни простор полећу увек у таквим случајевима без икаквих претходних најави, како би то изгледало у пракси? Хрватски „мигови-21“ би се одмах јављали београдској контроли летења? Или би Бањалука дозволила Сарајеву такав аранжман? Која би то влада у Бањалуци дозволила?

Када је у питању Црна Гора, ваздушни простор те земље контролише заједничка фирма: „Контрола летења Србије и Црне Горе“, друштво са ограниченом одговорношћу, при чему је Србија власник тог друштва са 92 одсто, а Црна Гора са осам одсто капитала. Сви авиони који лете у ваздушном простору Црне Горе воде се из контроле летења у Београду. Било какво ангажовање хрватске авијације на том простору није могуће без претходног споразума са тим друштвом. Осим ако Црна Гора не изађе из те фирме.

Небулозни планови добродошла су покривалица за атлантске интеграције без обзира на то колико то кошта. Извори ми кажу да су својевремено за школски брод црногорске ратне морнарице „Јадран“ набављене две тоалет-шоље са жиростабилизатором, свака по неколико хиљада еврића. Знате, док седите, а брод се на таласима љуља, да све буде равно и ви се не љуљате. То није стандард НАТО-а, то нема ни командант Шесте флоте на свом броду, али кад је бал - нек је бал. Као и „Паметна одбрана“...

Мирослав Лазански
Извор: Политика

Обавештајно обезбеђење српских победа у Првом балканском рату

ИЗВИЋАЧИ ОСВЕТЛАЛИ ОБРАЗ ВОЈСКЕ

Помоћник начелника штаба (уједно обавештајни официр) Моравске дивизије мајор Љубомир Марић је 27. септембра лично извидео турске положаје код Мердара и потом са групом извиђача неопажено прешао границу и извиђао турске снаге размештене на подручју Подујева

Ове године навршава се 100 година од Првог балканског рата у којем је Краљевина Србија величанственим победама над турским окупатором код Куманова и Битоља ослободила српски народ од вишевековне геноцидне окупације. Ваљано обавештајно обезбеђење борбених дејстава српских армија у том рату, у великој мери је допринело њиховим тријумфалним победама.

У нападним операцијама које су водиле српске армије, посебно у њиховом обавештајном обезбеђењу значајан допринос дали су добровољци, познати као четници. То су били грађани – држављани Краљевине Србије и страни држављани, претежно Срби са окупираних српских земаља (Стара Србија и Македонија), који су, ношени патриотским осећањима, показивали одлучност да се супротставе турском терору и арнаутском и бугарском тероризму, који су претили да затру све што је српско у Старој Србији и Македонији. Реч је о добровољцима који су желели да помогну отаџбини када је најпотребније.

Организовани у више мањих и већих специјалних састава (четничке чете и одреди), размештених у непријатељевој позадини и граничном појасу Србије према Турској, под прикривеним усмеравањем и надзираним српске војне обавештајне службе, континуално су прибављали обавештајне податке о непријатељу и повремено изводили оружане нападе на непријатељеве војне саставе. Таква дејства су за време рата динамизирали и тиме дали немерљив допринос победама српске војске у Првом балканском рату.

Служба учи Првог балканског рата

Обавештајна делатност је у великој мери допринела успеху Првог српског устанка (1804-1813). Њен носилац није била посебна обавештајна институција, већ, војноуправна служба централних и локалних (нахијских) орга-

ПИШЕ:
Проф. др
Милан
Мијалковски,
пуковник у
пензији

на устанка. Тежиште њиховог ангажовања било је на шпијунажи у турској војсци и спречавању турске и аустроугарске шпијунаже на ослобођеној територији. Обавештајна делатност у Србији у периоду од 1815. до 1883. године је стално унапређивана, а институционализована 1884. године. Те године је створена српска обавештајна служба, која је имала офанзивне и дефанзивне задатке. Због перманентне спољне војне опасности по безбедност Србије, војна обавештајна служба је имала израженију улогу и значај у односу на цивилну обавештајну службу.

Период од 1878. до 1912. године карактерише континуална реформа обавештајне компоненте Кнежевине/Краљевине Србије ради оснаживања ефикасности њеног рада. У том смислу, посебан значај има Закон о новом устројству Војске из 1883. године којим су установљени штабови дивизијских области, у оквиру којих су успостављени органи, надлежних за обавештајно обезбеђење борбених дејстава. Већ 1884. године, Уредбом је измењена структура Главног Генералштаба Војске, односно у његовом Оперативном одељењу су формирана два одсека – унутрашњи (контраобавештајни) и спољни (обавештајни). Формирањем Спољног (обавештајног) одсека дефинитивно је конституисана српска војнообавештајна служба, а њен први начелник постао је виши официр, касније славни војвода Радомир Путник.

Указом од 10. августа 1878. у Кнежевину Србију 20. јун се обележава као дан успостављања „независности и увећања Србије“ на Берлинском конгресу 1878. године. Одлуком Конгреса (одржан је од 13. јуна до 13. јула) Кнежевина Србија проглашена је за независну државу (члан 34) а одређене су јој и границе. Србији су припојени Нишки, Пиротски, Врањски и Топлички округ. Србија је проглашена за Краљевину 1882. године.

Уредбом о Генералштабној струци из 1902. године одређени су задаци Спољног (обавештајног) одсека, који су били на снази до 1917. године, када се преименује у Обавештајно одељење Врховне команде српске војске. Реч је првенствено о следећим надлежностима: „да изучава организацију, формацију, дислокацију, наставу и целокупну убојну опрему суседних земаља, као и да сређује податке о томе; да врши студију суседних држава са гледишта војно-географског, војно-статистичког, војно-административног и фортификационог; да прати уопште војно развиће страних великих сила с циљем усавршавања наше војске, као и унутрашње политичко-економско стање њихово“.

Важан (регуларан) структурни елемент српске обавештајне службе представљала су војна изаслаништва у Турској, Француској, Русији, Румунији, Енглеској, Црној Гори и неким другим европским земљама, а такође важан (нерегуларни, паравојни) њен елемент представљали су повереници „Народне одбране“ која је управљала српском четничком организацијом у Старој Србији и Македонији.

Уочи и за време Првог балканског рата, заступник шефа Обавештајног одсека у Оперативном одељењу Врховне команде српске војске био је Милутин Недић. На ефикасност деловања српске обавештајне службе посебно је утицала одлука Главног генералштаба војске (средином 1911) о формирању неколико посебних обавештајних центара на терену, уз границу са Османским царством. Обавештајни центри су формиран (камуфлирани) као гранични рејони. У сваком од њих се налазио по један надзорни официр који је имао две врсте задатака: да организује обавештајне мреже на окупираним територијама и руководи њиховим радом и да снабдева локалне четничке чете оружјем и другим средствима. Простор границе Србије према Турској су покривали три гранична рејона: Врањски (надзорни официр, капетан Божин Симић), Рашки (надзорни официр, капетан Радоје Пантић) и Јаворски (надзорни официр, капетан Милан Видојевић).

Обавештајно обезбеђење ратног плана Србије

Балканском савезу створеном 1912. године претходили су билатерални уговори између Србије, Црне Горе, Бугарске и Грчке. Балкански савез је првенствено био усмерен против турског

Подаци добијени од извиђача су били драгоцени за артиљерце српске војске

окупатора православних народа на Балкану, али и ради спречавања намера Аустроугарске и Русије да одрже постојеће стање на Балкану, наводним извршењем реформи турских окупационих власти. Након постигнутог политичког договора, државе савезнице су отпочеле и реализовале опсежне припреме за напад на Турску. Црна Гора је објавила рат Турској 8. октобра, Србија и Бугарска 17. октобра, а Грчка 19. октобра 1912. године.

Балкански савезници нису разрадили заједнички ратни план, па је, стога, Војска сваке државе дејствовала према сопственом ратном плану. Чак није договорена ни чврста координација дејстава њихових армија.

Основна замисао ратног плана Краљевине Србије била је да се усклађеним нападним дејствима главних снага на косовском, моравско-вардарском и криворечко-брегалничким правцима разбију и потисну, а потом обухвате главне снаге турске армије за које се претпостављало да ће бити на Овчем пољу, а помоћним снагама да се дејствује на Ибарско-лимском правцу. Српски Главни генералштаб је на основу скромних расположивих обавештајних сазнања о војним могућностима Турске проценио да ће „Турци на граници према Србији имати истурене слабије, а у централној Македонији главне снаге“. У складу с тим, Директивом српске Врховне команде од 13. октобра 1912. године, одређени су правци дејства и задаци армијама.

Прва српска армија (главне снаге – пет пешадијских и једна коњичка дивизија) је одређена да напада на моравско-вардарском правцу, 3. српска армија на Косовском правцу, а 2. српска армија на криворечко-брегалничким правцима, чије концентрично дејство против турских главних снага је планирано на Овчем пољу. Међутим, догађаји на терену, првенствено због недовољно ефикасне шпијунско-извиђачке делатности обавештајне компоненте, у приличној мери су се одвијали у супротности са ратним планом српске војске. Показало се да су била ваљана обавештајна сазнања о јачи-

ни турске војске, али, била су недовољна обавештајна сазнања о плану дејства турске Вардарске армије, посебно у погледу правовременог откривања и праћења покрета њених корпуса из Велеса и Штипа ка Куманову. Та пропуст није у потпуности отклоњен, како извиђачком ангажованошћу српских четничких одреда инфилтрираних у борбеном распореду турских снага тако ни непосредним насилним извиђањем регуларних састава српске војске, што је несумњиво имало за последицу већих људских губитака, с једне стране, и скоро неометаног повлачења разбијених турских јединица после Кумановске битке и у граничном појасу на Косовском правцу, са друге стране.

Последице непознавања непријатеља

Иако је Србија објавила рат Турској 17. октобра, напад на косовском правцу је отпочео у току ноћи 15/16. октобар, када је Лапски четнички одред, самовољом команданта, напао турске карауле „Репоња“ и „Мировце“. Планом дејства 3. армије било је предвиђено да се Лапски четнички одред војводе Војислава Танкосића, пре објаве рата, неопажено преко границе убаца у позадини турских снага на подручју Малог Косова и у часу напада регуларне војске, предузме акције ради везивања турских снага, чиме би олакшао офанзивна дејства на фронту. Међутим, војвода Танкосић је одлучио без знања команданта 3. армије и команданта Моравске дивизије 2. позива да под борбом пређе границу, чиме је узбунио Турски приштински одред, јачине око 20. 000 војника

Због делимичног успеха тог напада (заузета је само караула „Репоња“) и потом, противнапада турских снага, у борби се 16. октобра ангажовао Други пешадијски пук Моравске дивизије 2. позива, а 17. октобра и главне снаге Моравске и Шумадијске дивизије. Друга српска армија је отпочела борбена дејства у условима копромитованог изненађења, жестоке борбе вођене су у захвату граничног простора

и завршене 19. октобра, а обострани губици били су велики.

Поменута недисциплина у плану дејства 3. армије, несумњиво је умањила њену обавештајну ангажованост у припреми и извођењу напада на Косовском правцу. С тим у вези треба поменути да тзв. Топличка група из састава 3. армије (Шумадијска дивизија 1. позива и Моравска дивизија 2. позива) концентрисана према Мердару и Преполцу је у штабовима дивизија „формирала обавештајне групе за праћење ситуације на бојишту, за дејство у позадини непријатеља и организовала респектабилно извиђање турских граничних утврђења, посебно караула“. Тако је командир извиђачке патроле, пешадијски поручник Сотир Аранђеловић, након извиђања Мердарске карауле, у писаном извештају, 27. септембра, између осталог, је навео: „Мердарска караула је зидана од камена а и делом ограђена каменом. Налази се на вису који доминира целим Подујевом, одакле се види десно унапред турски низамски логор а у позадини караула „Дубница“, лево Маровце и караула „Васиљевић“.

Помоћник начелника штаба (уједно обавештајни официр) Моравске дивизије мајор Љубомир Марић је 27. септембра лично извидео турске положаје код Мердара и потом са групом извиђача неопажено прешао границу и извиђао турске снаге размештене на подручју Подујева. „Отуд се вратио уморан али задовољан са много података о распореду турских стража, положајима топова и размештају позадине“. Бројни и разноврсни подаци о турским снагама на Косову у штабовима дивизија саопштавали су особе који су познавали месне прилике на територији Косова. Они су са собом довели цео списак „поверљивих људи“, „људи за под паску“ и „људи за суд“. Међу означенима је било највише Шиптара, али и неки Срби који су се на разне начине повезали са Турцима и Шиптарима и радили као њихови агенти и шпијуни.

Упркос вишедневног усклађеног уобичајеног и насилног извиђања турских снага, штаб 3. армије, ни штабови дивизија, нису располагали адекватним обавештајним подацима о томе да је турски Приштински одред разбијен у граничним борбама од 16. до 19. октобра и да се хаотично повлачи према Приштини. Стога је изостало гоњење непријатеља, односно општи напад 3. армије преко границе је отпочео неуједначено у току 20. и 21. октобра, с даном закашњења, како је било предвиђено наредбом Врховне команде. У оптицају су гледишта да је „такво непознавање непријатеља, резултат, између осталог, слабо организованог извиђања те због тога нису ни гоњена разбијена турска војска и наоружани Шиптари, који су се у нeredу повлачили. Није, такође, било организовано деловање агентурне службе у непријатељевој позадини иако је за то било услова, на пример ослонац на српско становништво које је живело тамо“.

Домаћи бизнисмени блиски властима су преко офшор фирми, а на туђе име, од 2000. до 2011. године куповали багателно предузећа у Србији и на тај начин изнели чак 51 милијарду долара. Ово у разговору за „Новости“ износи Мајкл Хадсон, уредник „Међународног конзорцијума за истраживачко новинарство“ из Вашингтона, који је недавно објавио резултате 15-месечног проучавања офшор скандала у нашој земљи.

Грађанима Србије је тако само неколико дана после 5. октобра стигла „честитка“ за годишњицу демократских промена, али уместо посвете, међународни тим новинара је послао статистику о томе како су у првој деценији овог века олпљачкана државна предузећа, а новац разним трансакцијама пребачен у иностранство.

- Подаци до којих смо дошли показују да је Србија међу водећим државама у свету када су у питању илегални токови капитала.

Истраживање Глобалног финансијског интегритета сврстало је нашу земљу у топ 16 нација по броју офшор скандала. Ако се у обзир узме и број становника, Србија је иза себе оставила и вишеструко веће државе. На пример, из Вијетнама, који има чак 12 пута више људи, илегално је изнето 17,5 милијарди. Није ово проблем само Србије, офшор скандала има у целом свету, па и у најразвијенијим државама као што су САД и Велика Британија, али је cifra од преко 50 милијарди долара заиста шокантна - објашњава Хадсон.

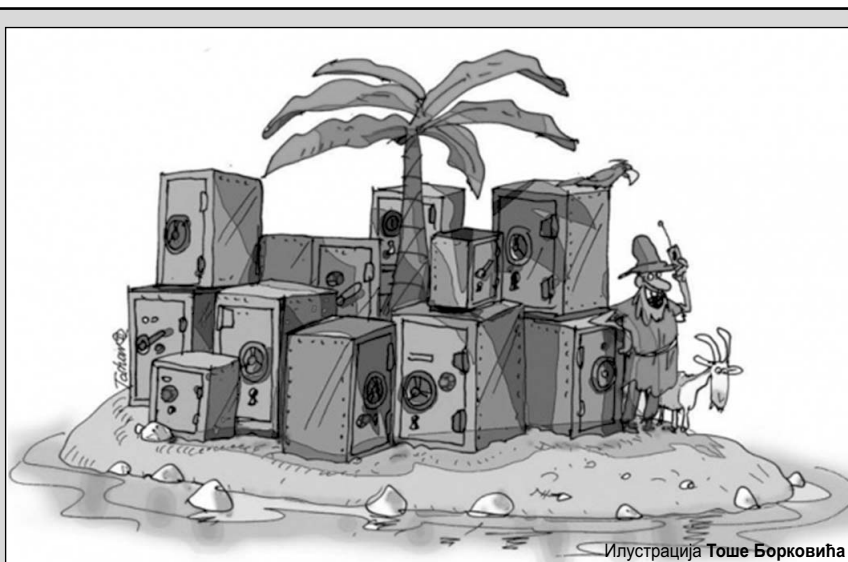
Обимније од „Викиликса“

Мајкл Хадсон истиче да је конзорцијум за који ради пре две године поштом добио хард-диск са документима о томе ко су власници, односно ко је покренуо бизнис у офшор зонама широм света. По његовим речима, поверљиве информације о овим скандалима су 160 пута обимније од „Викиликса“.

- Ангажовали смо више од 100 репортера, који су последњих годину и по дана проверавали све информације. Позвали смо и власнике фирми из тих докумената, у жељи да чујемо и другу страну приче. Тек онда смо сазнања пустили у јавност - наводи наш саговорник.

* На који начин је новац изношен из земље?

- После промена у октобру 2000. године, ново прозападно руководство је грађанима обећало бољи стандард и радна места. У том циљу су покренули приватизацију државних предузећа како би привукли стране инвестиције. Међутим, Агенција за приватизацију није осигурала да купац не избаци раднике на улицу када отуђи неку фирму, а спорни Закон о приватизацији је купцу дао за право да не обелодани свој идентитет или власничку структуру своје компаније. Тако се у стотинама српских приватизација страни купац само формално појављивао, а заправо је иза њега стајао домаћи бизнисмен. Моћан и близак с властима, користио је офшор компанију како би преузео имовину неког српског предузећа, њену вредност пребацио у иностранство, а раднике истерао на улицу. Једноставно, у владајућој гарнитурџи у Србији није било политичке воље да се овако нешто заустави.

Из Србије изнета 51 милијарда долара

СПРЕГА ДОМАЋИХ ВЛАСТИ И ТАЈКУНА

Мајкл Хадсон, уредник из Вашингтона, о „офшор скандалима“ у нашој земљи после 2000. године. Србија у самом светском врху по илегалним токовима капитала. У стотинама приватизација а страни купац учествовао само формално. Имовина предузећа преузимања, а радници терани на улицу

Борац за истину: Мајкл Хадсон

Колико српских предузећа је уништено у офшор скандалима?

- Скоро 2.000 од 3.017 државних предузећа која су приватизована између 2001. и 2011. године је обуставило рад, потонула су у стечај или су на ивици затварања. Стотине хиљаде радника је остало без посла. Део њих је пропао јер се после тешке економске ситуације, ратова и санкција из деведесетих година нису снашли на слободном тржишту, али је знатно већи број фирми које су уништене спорном приватизацијом и преко тајних офшор компанија.

* Шта Србија сада може да предузме када је ово у питању?

- Сумњам да се макар део пара који је завршио на офшор рачунима може икада повратити. Оно што држава Србија може да уради јесте да истражи све случајеве и процесуира оне који су кршили закон. Видим да су неки појединци кривично гоњени за случајеве који се тичу злоупотребе приватизације. Међутим, ситуација је и даље нејасна због недостатка информација о томе који су даљи потези власти, истражних и судских органа. Надам се да ће и подаци које смо објавили да помогну владиним и другим институцијама.

* У вашем истраживању наводите да је у офшор скандалима са српским и страним бизнисменима учествовао и бивши министар привреде Македоније Жанко Чадо. Да ли имате сазнања и о његовим везама са српским политичарима?

- Не, али то је питање које би свакако требало да истраже медији у Србији - закључује Мајкл Хадсон.

Страни фактор

* ЧИНИ се да ни Европска унија није довољно допринела да се заустави илегални одлив капитала из Србије?

- Сигурно је да су поред Владе Србије,

Хашим Тачи и Реџеп Тајип Ердоган

ПРЕМИЈЕР ТУРСКЕ: КОСОВО ЈЕ МОЈА ДРУГА ЗЕМЉА

Премијер Турске Реџеп Тајип Ердоган је на скупу пред неколико десетина хиљада грађана Призрена и других градова Косова рекао да је Косово његова друга земља. Говорећи на скупу у Призрену, заједно са премијером Албаније Едијем Рамом и премијером Косова Хашимом Тачијем, турски премијер је рекао да културе Турске и Косова могу бити другачије, али да њихови грађани припадају истој земљи. „Драга браћо и пријатељи, имамо заједничку историју културе и цивилизације. Немојте заборавити, Турска је Косово и Косово је Турска“, рекао је Ердоган.

Дугогодишњи преводилац турског премијера и председника Беким Муфтаревећ рекао је, ипак, да је изјава премијера Реџепа Тајипа Ердогана погрешно преведена и да је циљ да се поремете добри српко-турски односи.

Поводом ове изјаве Ердогана, представници власти у Србији су оштро реаговали. Председник Србије Томислав Николић замрзнуо је учешће на трилатералним сусретима Србије, БиХ и Турске и навео да очекује извињење Турске због скандала који је у Призрену направио председник Владе Турске. Влада Србије је саопштила да изјава турског премијера представља грубо кршење међународног права и мешање у унутрашње ствари Републике Србије. Оштре реакције упутили су и премијер Ивица Дачић, први потпредседник Владе Александар Вучић и Министарство спољних послова Србије.

Извор: ДАНАС

и међународне организације могле више да допринесу у борби против ове врсте злоупотреба. Критичари офшор система тврде да за дешавања у Србији кривицу носе и такозвани офшор промотери као што су рачуновође, банкар и посредници. Они су дизајнирали систем који малу и економски зависну земљу попут Србије оставља на милост и немилост офшор манипулаторима - наглашава Хадсон.

Александар Палић
Извор: Вечерње новости

Хејстингс побија тезу да је Србија крива за Први светски рат НА СТОЛУ ИНТЕРЕСИ ВЕЛИКИХ ИГРАЧА

Док се савремена српска историографија још озбиљно не укључује у дебату о узроцима тог великог рата, британски историчар напада ревизионистички приступ који криви Србију

Макс Хејстингс: Потпуно је беспредметно односити се према догађајима из 1914. као према мистерији из романа Агате Кристи и тражити пиштољ који се дими јер га нико не може пронаћи

У сусрет стотој годишњици почетка Првог светског рата захуктава се и битка око интерпретације узрока за избијање катастрофе која је однела више од 15 милиона живота. После обимне студије „Месечари: Како је Европа кренула у рат 1914“, којом је њен аутор, професор са Кембриџа, Кристофер Кларк поставио темеље за ревизионистички став према коме се Немачка пере од одговорности за избијање рата и одговорност пребацује на српски национализам, стигао је жесток контра-напад из пера британског историчара Макса Хајстингса. Он у књизи ефектног наслова „Катастрофа: Европа одлази у рат 1914“ нема дилеме око тога ко су лоши момци који су гурнули Европу у Први светски рат и то су, тврди, искључиво Немци и Аустријанци.

Иако је Хајстингс пре свега врстан познавалац Другог светског рата, критика, поготово острвска, велича његове домете у истраживању тог великог рата, а у „Катастрофи“ је, кажу, још једном потврдио да је највећи британски војни историчар. Сем гласног устајања против било каквог амнестирања од одговорности Берлина и Беча, он указује да је одлука Лондона да уђе у борбу – и политички и морално – оправдана.

Доказујући своју тезу, Хајстингс се обрачунава са поставкама историчара, попут Кларка, који на оптуженичку клупу као главног кривца постављају малу Србију која је тобож била и те како свесна будућих последица Сарајевског атентата, а Аустрије дају за право да тражи одговарајуће обештећење. Можда најопаснији приступ против којег Хајстингс устаје јесте релативизација немачког империјализма под изговором да су га имале и друге земље. Или како то објашњава Кристофер Кларк, „потпуно је беспредметно односити се према догађајима из 1914. као према мистерији из романа Агате Кристи и тражити пиштољ који се дими јер га нико не може пронаћи“. Став „сви смо били криви“ код Хајстингса нема прођу.

Премда је Кларк у интервјуу „Политици“ изјавио да његова књига није уперена против Срба и чак поручио да ће у немачком издању „Месечара“ променити формулацију „терориста“ у „атентатор“ за Гаврила Принципа, превидише је елемената који показују да је у жељи да Немачку ослободи бремена кривице било најлакше прстом уперити на Србију.

Стога нарочито чуди јалов одговор ов-

Да ли ће савремена историја бити промењена: Макс Хејстингс

дашње стручне јавности која сем повремених текстова по новинама нема осмишљену стратегију за одговор надолazeћем ревизионизму.

Британски историчар, пак, критикујући бескомпромисно тадашњу политику Берлина узима Србију у заштиту и нехотице ради посао овдашњих историчара.

Хајстингс преиспитује и такозвани песнички приступ по којем је рат узалудна крвава борба у коју Британија није требало да се укључи већ је требало да уместо што је угрозила своју изолацију пусти „те чудне странце“ да се међусобно убијају. Такав став уз бојазан од узрујавања Немаца поставио је пред британску владу изазов како уопште догодине организовати обележавање века од избијања рата.

Нудећи одговор Хајстингс повлачи паралеле између Првог и Другог светског рата тврдећи да ако већ стоји аргумент да се Британија оправдано укључила у рат због инвазије на Пољске 1939. онда је по истом принципу било оправдано узети оружје 1914. у одбрану Белгије.

Различити приступи узроцима рата у обзир узимају и савремени контекст указујући на аналогije између данашњег Блиског истока и Балкана од пре стотину година. О томе да ли је заиста могуће на данашњи пример Сирије пресликати „ефекат лептира“ по којем је Сарајевски атентат изазвао огромне последице широких размера постоје трвења како у стручној тако и у лаичкој јавности.

Једно је међутим сигурно – на столу су интереси такозваних великих играча и све су прилике да ће се они умногоме преламати преко леђа Србије, па је крајње време да се озбиљније ухватимо у коштац са наступајућим изазовима.

Драган Вукотић
Извор: Политика

Почетак нашег подморничарства

УДАРНА СНАГА МОРНАРИЦЕ

Након посете краља Александра Морнарици 1925. године одлучено је да се за потребе Краљевине Југославије набаве у иностранству две подморнице, што је и учињено куповином у Великој Британији

Подморничарство на источној обали Јадрана старо је колико и подморничарство у свету. Ове подводне објекте прво је градила Аустроугарска морнарица, у чијем је саставу било много људи свих народа с територије Југославије. На тим подморницама наши људи су обављали разне дужности – од морнара до команданата. Многи од њих учествовали су у подморничким дејствима током Првог светског рата.

Формирањем Морнарице Краљевине СХС родила се идеја о нашим подморницама. Нимало није било лако да се набаве веома скупе подморнице које су тих година носиле славу најопаснијег средства у рату, јер су оне у току Првог светског рата потопиле 6.520 бродова (укупно 12.243.000 бруто регистарских тона).

Током рата у Боки су постојале две подморничке базе – немачка у Бијелој и аустроугарска у Ђеновићима.

Распадом Аустроугарске монархије нашу обалу запоселе су силе савезника које су остале све до 1921.

У тадашњој Морнарици највећи део кадра био је састављен од официра и подофицира који су служили у Аустроугарској морнарици и теко је 1923. отворена Поморска академија у Гружу.

Након предаје аустроугарске флоте представницима Народног вијећа из Загреба 31. октобра 1918, Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца предузела је низ мера да добије део флоте и због тога је у Париз 19. априла 1919. послала „Инструкцију за Војну мисију у Паризу у погледу тражења флоте“. Том инструкцијом решено је да наша делегација тражи као минимум, поред осталог, и 20 преосталих подморница (У-1, 2, 4, 5, 10, 11, 14, 15, 17, 21, 22, 27, 28, 29, 32, 40, 41, 43 и 47) и 26 подморница у градњи.

Добровољни прилози за набавку подморнице

Међутим, и поред упорне дипломатске борбе, на Конференцији у Паризу одлучено је да се Краљевини СХС додели 12 разоружаних торпиљарки. Инсистирање да се добије део флоте представљено је па је делегацији у Паризу упућен Предлог за Делегацију на Конференцији мира, тј. наше становиште по питању поморско-одбрамбеном, у

коме су изнете три варијанте захтева: у првој варијанти тражи се шест подморница, у другој четири, а у трећој се одустаје од тражења ових пловних објеката. Настојања делегације нису уродила плодом и од тражених бродова и подморница није добијено ништа, осим оних 12 торпиљарки. Касније су Французи све бродове, међу њима и подморнице, отегли у Бизерту.

У Ђеновићима је успостављена и Команда подморничке базе, која је преузела бившу аустроугарску подморничку базу, али није имала ниједну подморницу, јер су их све узели Италијани и Французи. Сматрало се да ће Морнарица набавити нове подморнице, па је било предвиђено да ова команда буде центар будућег развоја подморничарства, али како до тога није дошло, убрзо је укинута.

Прв подморнице упловиле у Боку

Удружење грађана „Јадранска стража“ је низом акција прикупљало добровољне прилоге за набавку прве подморнице, у жељи да је преда Морнарици. Акција је била замишљена доста широко, па су неке прилоге сакупили и исељеници у Америци, а одређени допринос дали су и Чехословаци. Узимајући у обзир да је ово прва акција те врсте, нису постигнути неки нарочити резултати, јер је у фонд за набавку подморнице прикупљено само 142.361 круна и 1.056 чехословачких круна. Због замене круна у динаре (4:1) прикупљена свота је умањена за четири пута, што је било знатно за набавку једне подморнице, па је акција прекинута.

Након посете краља Александра Морнарици 1925. одлучено је да се за потребе Краљевине Југославије набаве у иностранству две подморнице, што је и учињено куповином у Великој Британији.

У исто време одвијао се и први подморнички курс, а подморнице су завршене марта 1928, када су с матичним бродом „Хвар“ запловиле ка отаџбини. Та пловидба је била први велики испит младим подморничарима који су после месец дана пловидбе немирним морем и упловљавања у луке Гибралтар, Алжир и Малта 8. априла 1928. упловили у Боку Которску.

Набавка ове две подморнице наметнута је Морнарици јер је флотни програм предвиђао набавку мањих подморница (око 500 т депласмана), али је командант Морнарице био присиљен да се сложи с набавком подморница чији је депласман био двоструко већи од оног предвиђеног флотним програмом. Министарство војске и морнарице прихватило је понуду за изградњу две подморнице у Енглеској, наводно због тога што је њихов рок испоруке био кратак. Међутим, то није било потпуно тачно јер је њихова градња започета још за време Првог светског рата, да би завршетком рата градња била прекинута, лимови конзервисани, а мотори, електромотори и друга средства ускладиштени.

Темељи Подморничкој флотили постављени су 1926. одлуком да се граде прве две подморнице, да би по њиховом допловљењу у отаџбину Подморничка флотила и званично почела да функционише као пловна јединица. Команда подморничке флотиле налазила се на помоћном броду-материци за подморнице „Хвар“. Након допловљења подморница које су изграђене у Француској, Подморничка флотила је почела да делује у пуном саставу. Она је, без обзира на то што је била састављена од два типа подморница, представљала одређену ударну снагу. У ствари, то је била и једина пловна јединица Морнарице која је била у стању да самостално извршава борбене задатке.

Приликом пробних војњи подморнице нису постигле уговорену брзину, а установљено је да главни мотори конструкцијски спадају међу старије такве врсте и да по својим особинама заостају за сличним новијим моторима. Набављене су велике подморнице, иако нису предвиђене флотним програмом, те својим тактичко-техничким особинама нису биле сасвим погодне за употребу у Јадранском мору.

Уговор с Немцима није реализован

Касније, Подморничку флотилу требало је обновити реконструкцијом „Небојше“ и „Храброг“ у подморнице МЈИМ минополагаче, а потом набавком четири нове подморнице мањег депласмана (око 300 т) и брода-материце од 4.000 т уместо брода „Хвар“.

Адмирал Викирхаузер је инсистирао да се приступи реализацији Програма за изградњу Морнарице који је урађен 1931. Према том програму требало је купити две подморнице побољшаног типа „Храбри“ или „Смели“. Подморнице су могле да се добију по 60 милиона динара свака. У реферату је био укалкулисан и евентуални притисак Француза па је предвиђено: „Ако би спољнополитички разлози условљавали да се у већој мери служимо француским фирмама него што предвиђа овај предлог“, обе подморнице могле би да се поруче код фирме Chantiers et Ateliers de la Loire.

Како су и британски представници у Београду били у уверењу да је Фран-

Смотра
подморница:
Груж 1930.
године

цуска већ дала понуду за подморнице, на крају је адмирал тражио да се одлука донесе по његовом предлогу крајем септембра, како би од спомених фирми могло да се тражи да започну посао до краја октобра. Генерал Стојановић је одмах подржао реферат команданта Морнарице и истог дана га је проследио генералу Петру Живковићу, председнику владе, молећи да одобри састанак министарског савета на коме би се изнела потреба за изложеном поруџбином Морнарице, чиме би се интереси отаџбине задовољили. Међутим, влада није донела никакве битне одлуке које би омогућиле реализацију тог предлога.

У плану модернизације Команда морнарице је 1937. затражила понуду од домаће и стране бродоградње за изградњу две подморнице од 300 т. Најповољнију понуду (53.400.000 динара за две подморнице, али без наоружања) доставило је једно немачко бродоградилиште из Кила, уз плаћање по клирингу. Уговор за изградњу две подморнице с овим бродоградилиштем склопљен је 27. октобра 1938, с роком испоруке објеката до 3. септембра 1941. Ове две подморнице депласмана 364 т поринуте су 16. марта и 20. априла 1940, али никада нису испоручене, па их је преузела немачка ратна морнарица, када су добиле ознаке У-120 и У-121.

Недостатак торпеда

Поред потребе за новим подморницама, постојао је и сталан проблем с расположивим бројем торпеда јер их је Морнарица недостајало 172. Међу потраживаном војном опремом из Француске, достављене уз ноту посланика Спалајковића, 4. септембра 1933, налазе се и 62 торпеда за подморнице „Смели“ и „Осветник“. Тек је 1936. одлучено да се из политичких разлога набаве у Француској, што је и учињено, иако је Морнарица сматрала да су енглеска торпеда квалитет-

нија. Према уговору, крајњи рок испоруке био је 31. јул 1938, али до тада је испоручено само пет.

У међувремену, француско министарство је понудило половна торпеда (17 ком. типа „Г-6“) употребљива и за подморнице, која нису била потребна њиховој РМ јер су застарела. Торпеда је купила наша Морнарица уз објашњење да су јефтина и да ће се употребити у школске сврхе.

Недовољна залиха торпеда приморала је Морнарицу да тражи решење и после низа покушаја тек је 8. децембра 1939. склопљен уговор с једном немачком фирмом из Кила о испоруци 39 торпеда типа „Цето-2“. Према уговору, испорука је требало да буде обављена до 1. новембра 1940.

Кадар школован најпре у иностранству

Морнарица Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца развијала се у условима сукоба копнене и поморске оријентације земље уз изражени антагонизам између тих компонената, који је понекад попримао и међунационални карактер због чињенице да је у официрском саставу Морнарице превагу имао кадар наслеђен од Аустроугарске морнарице.

Формирањем Морнарице родила се идеја о нашим подморницама, тако да су сви планови развоја укупне војне силе обухватили и развој Морнарице, мање или више реалан, а од првог плана у њему су место нашле и подморнице као снага која је улазила у састав свих ратних морнарица тог доба.

Настојања да се добију неке подморнице од Аустроугарске морнарице нису успела, па је донета одлука за набавку у иностранству. Тако су набављене велике подморнице, иако нису биле предвиђене флотним програмом, које по својим тактичко-техничким особинама нису биле сасвим погодне за употребу у Јадранском мору.

Морнарички кадрови су желели мање подморнице, али и овде је, као и у више других случајева, одлучила политика и интереси оних који одлучују.

Планирана је набавка још неколико типова подморница, али она није реализована из више разлога, пре свега материјалних, али и због избијања Другог светског рата.

Пре него што су и стигле прве подморнице почело је школовање подморничког кадра у иностранству, а касније и у властитој организацији. Успостављена је Подморничка флотила са свим потребним елементима за функционисање јединице с таквим пловним борбеним средствима, и уз све проблеме у вези с одржавањем и набавком потребног наоружања, пре свега торпеда и опреме. За опслуживање ове јединице функционисала је подморничка база у Боки, а Флотила је располагала и бродом-матцом на који су се ослањале подморнице.

Иако је Подморничка флотила функционисала у сложеним условима, и без обзира на то што је била састављена од два типа подморница, представљала је респективну ударну снагу. У ствари, то је била и једина пловна јединица Морнарице која је била у стању да самостално извршава борбене задатке.

(Из монографије
„Подморничарство Југославије“)

Како до књиге

Монографија „Подморничарство Југославије“, коју су заједнички објавила подморничка друштва из Београда, Љубљане и Пуле, може се наручити путем релефона: Драган Косановић 062/409-015; Милан Комар 063/83-44-844; Милисав Мијовић 064/176-06-27; Здравко Гајић 063/350-603 и Владимир Милатовић 063/642-821.

Испред новоподигнутог храма Светих цара Константина и царице Јелене у Нишу одржана централна прослава 1700. годишњице Миланског едикта. Милански едикт представља прекретницу у историји човечанства, хришћанства, човека и живота, поручили Васељенски патријарх Вартоломеј и српски патријарх Иринеј.

Осим црквених великодостојника, прослави присуствовали и бројни државни званичници.

Централна прослава 1700. годишњице Миланског едикта одржана је у Нишу, а литургију је водио Васељенски патријарх Вартоломеј, уз саслужење поглавара и представника помесних православних цркава. Патријарх Иринеј госте одликовао орденом светог цара Константина Великог.

Орден Светог цара Константина добили су сви присутни патријарси и поглавари цркава предвођени Васељенским патријархом Вартоломејом и представницима световног и политичког живота, председник и премијер Србије, Томислав Николић и Ивица Дачић, председник Црне Горе Филип Вујановић (који није био присутан), председник Републике Српске Милорад Додик, престолонаследник Александар Карађорђевић.

У литургији су учествовали партијарси Московски, Јерусалимски и Српски, архиепископи помесних православних цркава, архијереји Српске православне цркве и свештеници.

У завршној беседи Патријарх Иринеј је подсетио на значај јубилеја.

„Данас обележавамо велики историјски догађај који је променио лице света, догађај који је време поделио на паганско и хришћанско“.

Последњу реч у беседи имао је Владика Васељенски Вартоломеј који је рекао да „ова велика божанствена свечаност представља обавезу за православну цркву да поново преиспита себе како би сви и лично васкрснули“.

Он је подсетио на прогон хришћана пре проглашења Миланског едикта, који, како је рекао, траје и данас у Сирији, Нигерији,

Високи државни званичници Србије и Републике Српске

Русији, Пољској, Ираку, Египту и другим деловима света.

„Што је у телу душа, то су у свету хришћани“, навео је Вартоломеј и указао на појаву у земљама тзв. западне цивилизације, које су некада биле хришћанске, да се сада убрзано иду путем секуларизације и дехристанизације, па је зато, како је додао, управо њима потребно да поново укажемо и изложимо истину о Крсту, сили и премудрости Божјој.

Само обједињавање европских народа у наше дане, људска права, социјално одговорна држава, једнакост међу људима, верска толеранција, све то као садржај Миланског едикта надахнуто је начелима Светог Јеванђеља, казао је Вартоломеј.

Према његовим речима, главна карактеристика гоњења, незаситости, поқварености, јесте да претходно буде прогнана истина.

„Они који говоре истину буду разапети. У овоме свету можемо да констатујемо не-

слободу“, оценио је Вартоломеј. Он је рекао да и у самом православном свету постоје расколнштва и отпаднштво, јереси искрсавају и јачају.

Монаси и свештенство бивају прогоњени јер поштују канонски поредак и не пристају да се укључе у антиканонске од разних државних чинилаца потпомагане, наставио је Вартоломеј и навео пример из Сирије, где се судбина браће не зна и за које је апеловао да их киднапери ослободе.

„Милански Едикт представља извор из кога је проистекло и прокламовано начело верске слободе у читавом свету“, рекао је Вартоломеј.

Литургија је служена испред новоподигнутог храма Светих цара Константина и царице Јелене у Нишу.

Литургији је присуствовала делегација државног врха Србије предвођена председником Србије Томиславом Николићем и премијером Ивицом Дачићем и чланови владе, председник Републике Српске Милорад Додик, представници других хришћанских цркава и верских заједница, римокатоличке цркве и исламске, англиканске цркве и других верских заједница, хришћанских удружења из Европе и света.

Литургији је присуствовао и велики број верника и грађана, а према проценама нишке полицијске управе и СПЦ било је присутно преко 15.000 људи. Централну прославу пратило је 50 акредитованих новинарских екипа.

Поглавари православних цркава и црквени великодостојници, са српским патријархом Иринејом, присуствовали су у Подгорици духовној академији, па онда и

освештењу Саборног храма Христовог васкресења.

„Смисао Саборног храма је да помири и збрати људе, да буде место помирења, узјамног праштања и братске слоге и заједништва“, рекао је митрополит Амфилохије на академији, испред храма.

Милански едикт је законски акт који су донели цареви Константин Велики, рођен 272. године у да-

нашњем Нишу, и Лициније којим је проглашена верска равноправност и престанак прогона хришћана који је трајао 300 година.

Црквени великодостојници присуствовали су доксологији, молитвеном дочеку, у Саборној цркви, након чега их је примио патријарх српски Иринеј у Патријаршији. То је и први пут у историји да представници свих православних цркава буду на једном месту, у Србији.

Поглавари православних цркава из Београда су се потом упутили у Ниш, где су их верници дочекали у Саборној цркви у којој су донете реликвије из Црне Горе - честича крста на коме је разапет Христ и десница Светог Јована Крститеља.

Код цркве Светог Цара Константина и Царице Јелене, верници су направили крст од упаљених свећа.

Драгана Сотировски и Јелена Мариновић

Извор: РТС

Пет и по деценија хуманог рада доктора Витомира Панчића

СРЕЋАН КАДА ПОМОГНЕ ЉУДИМА

Када бих се поново родио, опет бих за животно занимање одабрао позив официра, јер је он изулетно динамичан, хуман, племенит и пружа неограничену могућност за усавршавања и сталан контакт са Људима, каже великан међу лекарима

Још од дечачких дана др Витомир Панчић (рођен је у селу Горчинци код Бабушнице) заволео је војнички позив. Из зграде Гимназије у Пироту, коју је похађао, у непосредној близини тадашњег Дома ЈНА, гледао је офицере како играју одбојку. Дивио им се, јер су били атлетски грађени и својим изгледом и понашањем остављали утисак „као да су дивови од људи“. Тада је и почео да машта о војсци и војничком позиву. Куповао је лист „Крила армије“ и читао у њему о пилотима, па га је то повукло да и једног дана постане војни пилот. Нажалост, таква могућност није му се испунила, јер је у трећем разреду гимназије сазнао за конкурс за упис у Санитетску офицерску школу у Љубљани...

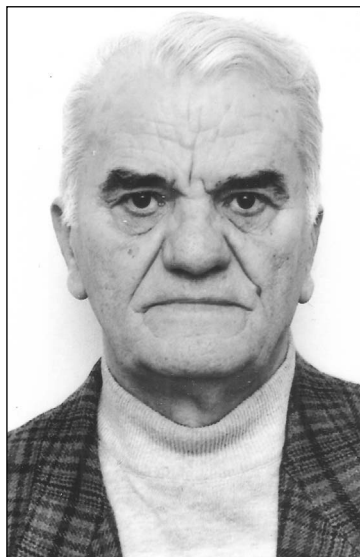
После четворогодишњег школовања, 1958.године, Витомир је постао потпоручник и распоређен у гарнизон Мостар, а касније у Титоград. Чинило му се, како каже, да у часу када је постао официр није било срећнијег човека од њега.

Остало је иза њега седам тешких година трупне службе, па је због изузетних резултата у раду, упућен је на даље школовање. У рекордном року завршио је, потом, медицински факултет.

Ређају се одговорне дужности: лекар у нишкој Војној болници, референт у Санитетском одељењу Друге армије седам година, па специјализација на ВМА из области спортске медицине...

Све потиче из породице

По специјализацији, 1980.године, постављен је на дужност начелника Регрутног центра. Била је то изузетно одговорна и тешка дужност. Наиме, у Регрутни центар су долазили младићи из целе југоисточне Србије и са Косова и Метохије, ради оцено способности за службу војног рока. Ту дужности веома успешно је обављао пуних седам година. Круну успешног рада у Центру представљала је реорганизација Центра. Бољим распоредом радног времена и организацијским променама доктор Панчић је успео да боравак регрута у Центру са 48 часова смањи на 24. Тиме су остварене велике уштеде, а његову новотарију одмах су применили и други регрутни центри.

Стално у покрету, акцији:
др Витомир Панчић

Почетком 1987.године Панчић је постављен на дужност начелника. Санитетске службе у Другој армији, а после расформирања те стратегијске групације, одређен је за Управника Војне болнице у Нишу. Када се Македонија осамосталила и Команда Треће армије се преселила у Ниш, Панчић је морао да „загризе“ тврду кору хлеба: ваљало је оформити нову санитетску службу. Примера ради у старту је добио само једног референта. Од инвентара из Скопске армијске области, добијена је само једна стара челична каса. Уз огомно Панчићево ангажовање и органа те команде, формирана је такоређи нова санитетска служба Треће армије. Успешно ју је Предводио све до 1997.године, када је отишао у заслужену пензију.

У разговору за „Војни ветеран“ др Витомир Панчић каже: „За постигнути успех у дугогодишњој: каријери у војсци, захваљан сам пре свега, породичном васпитању, које ми је усадило праве људске врлине. А то су, пре свега, скромност, поштење, љубав према људима, истрајност у обављању сваког задатка и спремност да помогнем другима. По природи сам веселе нарави, прилазим људима са осмехом и убеђењем да се сви проблеми могу решити, ако постоји међусобно поверење.

За. постизање успеха. у раду, битне су пре свега, личне особине сваког појединца. Најважније је волети људе, ценити рад сваког појединца и истичати позитивне резултате које постижу. У средишту свега је лични пример.

Витомир Панчић нам је рекао и то да када бих се поново родио, опет би за животно занимање одабрао позив официра, јер је он изулетно динамичан, хуман, племенит и пружа неограничену могућност за усавршавања и сталан контакт са људима.

Доктор Панчић посебно истиче да за позив лекара треба имати љубав према пацијентима и бити спреман за несебично ангажовање у лечењу оболелих и унесрећених. Занимање војног лекара је посебно узвишено и уважавано у Србији. Зато др Панчић будућим младим колегама препоручује да се, без премишљања, одреде за војног лекара.

Хуманост без граница

Ево и једног занимљивог примера Панчићевог хуманог ангажовања. Извесна Марија (из разумљивих разлога не наводимо јој име) која је, иначе, корисник војне пензије, а од 1999.године смештена у Герентолошком центру у Нишу, услед могућног удара, може да се креће само у колицима. Пошто су јој дотрајала, ваљало је нешто учинити. У међувремену ју је сугистио инфаркт, а због малигног оболења, ампутиран јој је део тела. Приликом посете Центру, као председник Здравствене комисије при Градском одбору УВП у Нишу, Панчићу се Марија пожалила да су јој колица дотрајала, он је одмах реаговао, тако да су колица у Војној болници доведена у исправно стање. То је Марији омогућило да се креће. Али када је у питању протеза за одстрањени део тела, неки бирократи је Марији оспорио право јер има више од 70 година. Захваљујући ангажовању др Панчића и то је решено. Ако цивилни осигуранци на то имају право, зашто не би имали и војни.

То је само датаљ из разгранате активности др Панчића. Нека нам буде дозвољено и његово скорашње остварење. Наиме, у нишкој Војној болници се на специјалитичке прегледе, односно контроле, чекало више од четири месеца. Он је учинио преокрет, па се сада најдуже чека 15 дана.

Панчић је више пута одликован и похваљиван, а све службене оцено гласиле су „нарочито се истиче“. И сада, као председник Здравствене комисије при Градском одбору УВП у Нишу, др Панчић је нуморан. Захваљујући њему и новом управнику Војне болнице пуковнику др Радиши Витасу, готово сви здравствени проблеми војних пензионера решавају се на време и уз поштовање сваке личности.

Поводом две деценије од оснивања УВПС др Панчићу је додељено највише признање – Повеља УВПС.

Ранко БАБИЋ

Судбине наших људи

ЦАРУЈЕ
НЕХУМАНОСТ

Како живе поједини наши пензионери, има ли помоћи за појединце? После сваког рат а су појединци као инвалиди, оболели и осакаћени просили су да би преживели. Сада не просе, али им је живот до те мере тегобан, да је несношљив.

У нашем гласилу „Војни ветеран“ много чланака је написано о бескућницима, избеглицама из Хрватске. Можда је дошло такво време или је то судбина појединаца, или је реч о наслеђу... тек српски војник живи у сиромаштву. Народ каже - таква му је судбина. Неко верује, а неко не верује у то, а ли нас судбина верно прати.

Каква је судбина снашла нашег пензионера, заставника Мирољуба Милошевића Мићу (1926)? Са непуних седамнаест година 1944. Године, као добровољац, прикључује се Шестој српској ударној бригади, која је те године и расформирана се артиљеријска бригада Друге пролетерске дивизије. Мића 1945 г. завршава курс радиотелеграфисте и добија чин водника. Приватно завршава четири разреда гимназије. После матуре 1952. године одлази на једногодишње школовање у Задар.

У тенковској бригади у Краљеву, потом, постављен је на дужност радиотелеграфисте - шифрера. У тој јединици остаје све до пензије. У слободно време, пуних 35 година, бавио се радиоаматеризмом. Учествовао је на свим такмичењима које су организовале јединице и установе ЈНА и аматерски клубови у СФРЈ. Осваја 23 медаље, 36 диплома, осам награда за заслуге у ширењу техничке културе. Ређају се медаље Народне технике. Златне, сребрне, бронзане... Поводом 13. сусрета градова Народне технике, одржаног у Београду 1989. године, додељена му је Златна плакета за допринос у ширењу техничке културе.

Тренутно Мића живи сам, у селу Доњи Адровац, Општина Алексинац. Цело село га поштује. Председник је Мирног већа у селу. Његово треће доба, међутим, оптерећено је продичном трагедијом. Остао је без најближих. Супруга преминула, син погинуо на Косову о Метихији. И кћерка такође скончала живот. Остао је са унуцима, а они без и једног родитеља. У међувремену Мића се разболео. Мождани удар учинио га је готово непокретним. Лечен је у Војној болници у Нишу. У отпусној листи је написано: „Боленик није способан за самозбрињавање“. То својим потписима потврђују лекари потпуковник др Милутин Миљевић и мајор др Сибин Владејић. Предлог за помоћ упућен је Комисији РФ ПИО за помоћ и рехабилитацију. „Комисија“ од једног члана закључује да му помоћ и рехабилитација нису потребни.

О Мићи се стара унука која тражи помоћ посредством адвоката. Адвокат пише жалбу на одлуку ФПИО. Жалба се не усваја, адвокат тужи „комисију“. За тужбу узима 13.000 динара, а за вештачење додатних 2.000 динара. Унука тра-

жи од адвоката да јој врати документацију, али је не добија, јер се негде изгубила. Чиста адвокатска превара. Од болесног Миће и његове унуке узео 15.000 динара. И ништа. Унука не ради, са дедом дели пензију и купује лекове,

Нико не пита за Мићу, нико га не обилази, ни они са којима је радио 20-30 година, ни мештани који га изабраше за председника Мирног већа.

Где се изгубило оно наше традиционално људско и породично? Где се деде љубав, ипоштовање према другу, дугогодишњем сараднику на заједничком послу.

У једном од прошлих бројева „Војног ветерана“ др Раде Рајић у тексту насловљеном са „Част је бити човек“ опширно је писао о нашој нарави. Прочитајте. Можда ћете у том штиву пронаћи себе или неког нашег друга.

Мићи, за сада, нема ко да помогне. Војна здравствена комисија не постоји. Републичка здравствена комисија за Нишавски округ не признаје налазе и препоруку војних лекара. Они имају своје критеријуме и свој однос према реалности.

На здравље им!

Добросав Алексић

Попусти за војне
пензионереДАРОВИ
ИЗ ПОЗОРИШТА

У актуелној друштвеној ситуацији, коју притиска све израженија немаштина, инфромација да војни пензионери могу за одређене услуге да остваре попуст и те како је значајна.

Позоришта у Београду, у невољама које су нас снашле, можда су показала највећу бригу према пензионерима. На основу чланске карте Удружења војних пензионера или пензијског чека, који се показују на увид благајнику, Београдско драмско позориште, затим позоришта „Мадленичанум“, „Славија“ „Бошко Буха“ Атеље 212 и Југословенском драмском позоришту дају 50 одсто попушта. Позориште на Теразијама обезбедило је војним пензионерима 30 одсто попушта, а у Народном позоришту, пола сата пре представе, карта за трећу галерију може се набавити за свега 100 динара.

Ботаничка башта „Јевремовац“ за годишњу пропусницу даје војним пензионерима 50 одсто попушта. За пропусницу је потребно донети: копију решења о пензионисању, фотографију величине као за личну карту и фото-копију личне карте. Уз пропусницу припада инфогматор о ботаничкој башти. И још нешто: сваке суботе од 12 до 14 часова улаз је бесплатан.

ХТП „Фонтана“ у чијем су саставу хотели „Звезда“, „Фонтана“ и „Бели извор“ на Гочу дају војним пензионерима попуст од 10 одсто за боравак дужи од пет дана.

Било би добро да се у ову акцију укључе сви они војни пензионери који располажу инфромацијама о попустима.

Бојан Ранђеловић

Државни чиновници
крше устав и законе

КАРАВАНИ ПРОЛАЗЕ

Правна држава – како то лепо звучи! Али, постоји ли то? Има ли, бар, државе? Па, наравно, ту је држава! То се манифестује најтранспарентније кроз деловање апарата принуде, који је најефикаснија грана власти! Па ипак, ни ту се не може све постићи... Неки се провлаче незапажено, некако измичу оку правде...

Годинама читам и слушам вапаје појединаца који позивају на одбрану српског националног идентитета кроз борбу за очување националних вредности у култури, школству и другим важним областима, за очување језика и, посебно, писма – српске ћирилице! Поздрав и поштовање проф. Збиљићу! Ти људи, захваљујући понашању наше државе, делују мал'те не као очајници изгубљени у свемиру, у тој својој борби са ветрењачама! А „народни службеници“ нити виде, нити чују ове праве народне трибуне, а још мање им пада на памет да служе народу од чијег зноја се хране (додуше по ниским, скупштинским ценама!) и да предузму неке мере које би заштитиле националне интересе...

Сад, што не слушају умније од себе, ни по јада! Али, мука је у томе што народни плаћеници не раде ни оно за шта су плаћени: не примењују законе и Устав, што им је основна обавеза, ако заиста желе да имају правну државу! Несхватљива је та арогантна бахатост игнорантских бирократа који се понашају аутистично и, уопште се не осећајући непријатно, ни тренутка се не збуњујући (о црвенењу да не говоримо!).

Укажете суду на велике пропусте (ако је реч само томе!) у поступку, на грешке које ни почетник не би направио (ако су грешке), на непримењивање јасних законских прописа, а одговоре вам наводећи која су све акта донета, што ви одлично знате, јер их све имате у фасцикли! И то их уопште нисте питали! А оно што сте питали, да ли су судије заиста толико нестручне, или је нешто друго по среди, остаје без одговора! То је знак да се нешто крије, да су рађене незаконичне ствари! Иначе би одговор био јасан и категоричан! Ви пишете вишој инстанци, а они одговоре или исто, или да вам је већ одговорено, не показујући никакав интерес за могуће злоупотребе у нижем суду над којим врше надзор!?

Може ли нам неко рећи ко су ти људи, именом и презименом, који не испуњавају своје основне обавезе, који остају глуви и неми на сва та упозорења и молбе да се оно што је прописано у Уставу и закону спроводи? Дајте да видимо те „генијалце“ за које Устав не значи ама баш ништа, те лукративце који ће се одрећи и сопственог оца, а камо ли обичног народа и своје нације за коју, изгледа, не би дали ни пишивог боба, само да би доказали свој глобалистички космополитизам... И европејство!

Овако, каравани пролазе... Заиста је чудно (да ли је?) да нико не истерује ту ствар до краја. Постало је већ непристојно, уистину мучно, читати и слушати те неуслишене вапаје савесних грађана, мислећих патриота, без одговарајуће реакције власти (ако не рачунамо хапшења!)... Шта раде ту жилаштва? Шта је то: кршење устава? Шала, комика?

Највиши акт ове државе коју желимо да зовемо правном крши свако према својим потребама, крше га фирме, установе, политичари, посланици и вође странака у Скупштини и ван ње, па и они који су најпозванији да га штите – судови! И сви то раде некажњено!

У чијем је ово интересу? Зашто наша држава ради у корист своје штете?

Владимир Бабовић, Београд

Размишљање једног војног пензионера

ОТАЏБИНА ЈЕ СВЕ

Постадох, ето, војни пензионер. После четрдесет година под униформом. Да, толико сам био на бранику Отаџбине. Ма и више од тога. Мој војнички дан неретко је трајао и више од 24 часова, па је тешко тачно израчунато колико сам дуго био војник.

А данас? Опет сам на бранику Отаџбине. Поново бих, ако затреба, кренуо да је браним. Могу бити трећепозивац, доброволац, то није битно. Важно је поћи када треба. Јер, Отаџбина је Отаџбина. Она је све! Лепо то написа велика поетеса:

*Кад се попнем на вис
Одакле се виде наше планине
И замршени сплет јаруга,
И река сребрне црте,
Храстови мирни забрани,
Биљке лелујаје и крте,
Црвенокапи домови;
У хрпице сабрани;
Кад ослушнем јутарње шуме
проговарање,
Глас птица што од радости луди,
Дечачку вику потока
И лелујање траве;
И, као поново света стварање,
Кад затрепери испред ока
То светлости и магле комешање,
Почињем себе да разумевам.
Ту је записано оно што верујем,
што чиним и што сневам...*

Десанка Максимовић
– Песник и звичај

А и ако не појем, ако не буде требало ратовати, опет сам ту. И одавде, са овог места, могу да браним Отаџнину.

Мислим да ову нашу прелепу земљу не смео остављати на милост и немилост којеквалих светских вуџибатина да по њој роваре, и раде шта им је воља. А радили су и раде. Ми не чинимо оно што би требало да радимо. Много тога им не забра- нисмо, па се осилише и хоће све више.

Кад нас оно нападоше последње и разорише нам села и градове, срушише мостове и пруге, побише нејач, оскрнавише светиње и гробља у којима леже наши преци, опростисмо им. А нисмо сме- ли. Ни требали. Рекосмо: хришћански је опростити. Па јесте, али је хришћански и не заборавити. То их осоколи па навалише. Почеше да нас комадају, да одламају и поклањају нашу земљу другима, да нам наређују како и шта смео и можемо да радимо, па и да одређују колике ће нам бити пензије, да нам затиру корене, веру, традицију, да нас у душу дирају, оним што зовемо другим именом за образом нашег народа, Косовом!

Сада кажемо да никад нећемо пристати на то што урадише.

Не знам шта нам то значи. Ако значи да верујемо, да ће то што је отето поново јед-

ног дана бити наше, то је добро. Од тога не треба одступати. То се мора преносити као завет генерацијама које долазе, све до оне која буде ту да поново у загрљај мајке Србије прими Косово. Јер...

Ја знам ко сам

*По звону
Што са задужбина немањихких пева,
По јасности његовог гласа,
по томе што ме од Студенице
до Милешева
прадедови гледају с иконостаса
И што сваки у руци држи храм.
Ја имам светитеља оца и деда и
Имам светитеља за кума
Све Сухој планини од громада
Преко Ситнице до Расе и Хума
Моја лоза влада...*

Десанка Максимовић – О пореклу

Ето, то треба бранити без обзира на жртве. И без обзира што данас неки кажу да нисмо требали ратовати, ни у Другом светском рату, па ни на Косову, да нам синови не би гинули. Као да кажу да су нам неке туђе мајке требало да шаљу синове да гину за нас. То кажу рачунџије. Они који не носе домовину у срцу. Они не мисле као што су мислили наши преци.

Из војне историје смо учили да је грчки војсковођа Темистокле после велике победе над Персијанцима код Саламине, када је изгинуло много Грка, Грцима рекао: Да нисмо гинули ми би смо изгинули!

Е тако је било и код нас. Да Срби кроз историју нису гинули данас нас не би ни било.

Ма, нисам ја, кад ово кажем, за рат. Нисам да нам се вијоре црне мараме и убрадаче, да нам улудо гине младост, да губимо све, а не добијамо ништа. Нисам ја за то. Осим овог последњег несрећног краја, тако није било никада. Преци са Кајмакчалане донеше нам слободу од швапског ропства и бугарске невере.

Слобода нам дође и са Кадињаче, Неретве, Сутјеске... Само са Косова нас пре- кри мрак и губитак који нам сариваше моћ- ници, који се у херојству не доказаше и не надвисише, у моралу нас не сустигоше у поштењу нам се не приближише, у непо- штењу и голој сили надвладаше.

Не знам како али мислим да је морало бити другачије, па се питам како сада иза- ћи пред Лазара и Милоша.

Један песник то лепо каже:

*Ја живим у земљи на Балкану
У граду на Нишави
Где се укрштају све стране света
Зар није лепо
Њен дечак бити
Њен син, њен поета
Прадеда ми балканац
Деда солунац
Отац нобејац
А ја семена иста*

*Што исте крви има
И ако затреба, кеве ми
Не да се хвалим
Ал' нека знаду сви живи света
Поломићу им главе
Ако ишчупају и бусен траве
Што мојој мајци, земљи
Засмета или је заболи
Ћалета ми, поломићу им зубе...*

(Јовица Ђурић Мајор – Ја поета)

И он је војни пензионер. Добро зна да домовина треба и мора да се воли и брани. Зато овако и пева.

Не мара ратом.

Уосталом, ми војни пензионери Отаџби- ну бранимо бригом за породицу, помажу- ћи млађе да стасају да нас једнога дана замене, преношењем искуства на оне који сада раде оно што смо ми до јуче радили, саветима Отаџбини да нас не одбацује, да нас разуме и поштује оно што смо стварали, да нас не тера да се са њом споримо и судимо, и да по правду идемо у тамо неку Европу, да нам она пресуђује. У Европу у којој, барем према нама, није никада било правде.

То морамо решити да, не дај Боже, нико од нас, због небриге и непоштовања држа- ве, не уради оно што је велики римски вој- сковођа Сципион Африканац, победник над Ханибалом, у рату који је трајао више од 25 година, урадио наређењем да га са- хране негде тамо на Леванту, уместо у Ри- му, где је требало, и епитафом на гробу, којим је поручио домовини: Незахвална домовино, нећеш добити моје кости!

То никако не би ваљало.

Али ја верујем својој земљи:

*Верујем земљи на реч.
Она је једина спона
између нас и оног
што се првог дана стекло,
она ће пре него сва васиона
открити нам мутно порекло.*

*Верујем земљи на реч.
Пре ће нам корен и биљка млеч
И глине груде
Одати оно што звезда крије,
Што је пре почетка било
И што после буде.*

*Верујем земљи на реч.
Верујем пре него до осе свемира
Допреће се земљи до осе
И наћи тамо откључана врата
У загонетку с којом се људи носе
Откад је задата.*

Десанка Максимовић
– Верујем земљи на реч

Ето, тако размишљам ја – војни пензио- нер! И верујем земљи!

МИРОСЛАВ МИШО БАКРАЧ

Пише:
Крсман
Милошевић

200 година од погибје војводе Хајдук Вељка Петровића

НЕУМРЛИ ТРАГИЧАР НЕГОТИНСКЕ ОДБРАНЕ

Тај народни јунак изузетно је волео и ценио три добра:
коња Кушљу, кога је отео од бега Реџепагића, пушку
и Чучук Стану, своју другу жену

У славу Хајдук Вељка (око 1780-1813), војводе, јунака и хероја Првог српског устанка, а поводом 200 година од његове трагичне погибје, Неготин је у септембру организовао посебан музичко сценски програм у оквиру 48. фестивала „Мокрањчеви дани“.

О животу и војевању Хајдук Вељка, команданта и војводе из источне Србије, остало је доста записа, белешки у хроникама, прича, легенди, анегдота, песама. Пореклом са црногорског крша, Вељко је крај домаћег огњишта у родном Леновцу, под Ртњем, уз оца Петра и мајку Петрију, слушајући песме уз гусле и приче из породичног предања, стасавао у јунака необичног кова. Већ у раној младости, не миरेћи се с постојећим стањем, одметнуо се у хајдучку дружину Станоја Главаша (1803). Као млад хајдук, оженио се Станојевом рођаком Маријом, баш оне зиме кад је букнуо Устанак.

Почетком Устанка био је уз познату браћу Вулићевиће. Када је Карађорђе са устаницима припремао још организованости и масовнији отпор Турцима (1805), Вељко је организовао своју чету и постао буљубаша. После ослобођења Београда (1807), Карађорђе је уважио његову молбу да из Параћинске нахије пређе у Криви Вир и „побуни Црну Реку и Мали Тимок, а потом их одметне од Турака“. Током борби у Подгорцу и Црној Реци, испољио је невероватну храброст. Поражени Турци су побегли према Видину и другим утврђеним местима. Већ од првог ратног успеха прогласио је себе „господаром“, изједначивши се са старешинама из устаничког врха. Успешно је бранио Сокобању, непрекидно проширујући „своју територију“, по диктату свог бујног темперамента. Од тада, до слома Устанка, с врло кратким прекидима, остао је у Крајини.

Крајински војвода

По природи честит и простодушан, али веома експлозиван, Вељко је, попут Петра Добрића, Миленка Стојковића, Милоја Петровића и неких других, могао своје војевање да заврши као прогнаник пред „судом“ Карађорђеве сурове „правде“. Но, захваљујући вождовој мудрој процени да му „такав мудри Вељко треба на том простору“, стигао је до крајинског војводе и команданта одбране источне Србије. Успешно се „тукао“ на бојиштима Штубика, Ма-

Хајдук Вељко Петровић

лајнице, Делиграда, Варварина, Прахова, Белоградчика, Видина. Из свих тих окршаја „изнео“ је само једну озбиљнију рану на левој руци.

У народном предању остало је упамћено да је Вељко у сваку битку улазио испред свог одреда, јашући на Кушљи. Док је бранио Крајину, његови музичари и певачи, испраћали су га у борбу до на километар-два од Неготина, али су га и сачекивали када се враћао. У часовима предаха између битака, волео је да ужива у „песми, музици, игри и љубави“.

Многи историчари анализирали су Вељково „чудно држање“ у време припрема за ослобођење Ниша (1809). Док су се завађене устаничке старешине „трвиле“ око командантских положаја и позиција с којих ће ући у Ниш, Вељко је самоиницијативно кренуо на простор иза Паланке и Пирота, стигао до Белоградчика и тамо побуну бугарске сељаке. Ценио је да за време гомилања огромне турске војске у нишкој котлини, евентуални устанак раје у Понишављу и делу Бугарске, „вероватно отвара пут за победу устаничких снага“. Но, то војводе Милоје Петровић и Младен Миловановић нису разумеле.

Хајдук Вељко није био „халаплив“ на новац и богатство. Уз Карађорђа он је,

ваљда, једини славни војвода који, осим скромног конака у Јагодини, није откупио ниједан турски спахилук. Командовао је групом устаничке војске која је садејствовала Русима дуж Дунава и Тимока. У освајању Прахова (1810), за исказану храброст, гроф Каменски га је одликовао Златном медаљом и поклатио му сабљу са позлаћеним балчаком, на којој је угравирано: „За храброст“. Најзад, августа 1811. године, Карађорђе је издао декрет број 998, којим га је именовао за војводу Неготинске нахије. Пошто до тада није скоро ништа стекао, Вељко је у том месту купио имање, направио кућу, закупио скеле и стекао добар иметак.

Турци су га се плашили

Вељков живот завршио се необично. Године 1813, пред слом Устанка, он се са 3.000 устаника налазио у Неготину. Када су га обавестили да ће Турци „сутра ударити са 15.000 ратника“, а један од пријатеља саветовао да „напусти град и отпор пружи у планини“, брзо је одговорио: „Моли ти Бога да Турци ударе, па кад ми јаве моји козаци и рекну ето Турака, ја ћу припасати сабљу и узјахати Кушљу, па идем у поље пред њима, а ти викни Петра кључара нека ти донесе ракије, па седи овде и пиј, узми дурбин па гледај са чардака како ћу ја њима матер...“. Тако је и било. Али, тако није било и 8. августа 1813. године. Приликом једног од обилазака шанчева, док је бодрио своје чете да се храбро држе и издрже, случајно га је погодило и усмртило једно топовско ћуле. Успео је само да узвикне: „Држ...“. С том половином речи, пао је мртав. Тако је погинуо тај велики српски јунак, остављајући у историји неумрли помен. Имао је тада само 33 године.

Према казивању савременика, Турци у области Крајине имали су од Хајдук Вељка невероватан страх. Један угледни Турчин је забележио: „Чује ли се у војсци име Вељко, онда се свак, мада је на сат даљине, пипа око врата, да ли га већ није он сабљом мазнуо“.

Други, вечни живот Хајдук Вељка, кроз песму и причу, отпочео је још пре његове физичке смрти и траје више од два века. О њему се певало од Видина, Софије и Охрида, па преко Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине, до Лике и Срема. Забележено је преко 70 лирских, епских и баладичних песама, од којих су многе са музичким записима. Од Симе Сарајлије до наших дана, десетак песника је исписало неколико хиљада стихова о неумрлом трагичару неготинске одбране. Његов живот и дело описани су и у три романа, више приповедака и драмских дела. Као уметничка инспирација, нашао се и у „Житију“ Вука Караџића, али и у „Шестој руковети“ Стевана Мокрањца.

Хајдук Вељко је изузетно волео и ценио три добра: коња Кушљу, кога је отео од бега Реџепагића, пушку и Чучук Стану, своју другу жену.

У години своје смрти (1860), кнез Милош је за Хајдук Вељка рекао: „Море, кад је мир, Вељка да затвориш у овај кавез у коме се носе по свету тигрови и лавови, он би се истргао и учинио што безвредно; а кад је рат, само га пусти, па не бери бригу за њега!“ Такав је био и упамћен Хајдук Вељко Петровић.

Војнотехничка радионица Врховног штаба НОВ И ПОЈ

ПРАВА ПАРТИЗАНСКА ФАБРИКА ОРУЖЈА

У срцу поробљене Европе још 1942. године, у близини немачког гарнизона, организована је производња ручних бомби и мина, а у погонима израђеним од дрвених облица поправљано је и оружје

Мало је познато да је у Сувајском Међугорју, 25 километара од Босанске Крупе, 1942/1943. године радила Војнотехничка радионица Врховног штаба НОВ и ПОЈ (ВТР).

У радионици је ангажовано око 120 радника металске струке. Били су то врсни мајстори. За седам месеци у ВТР израђено је 25.000 ручни бомби у народу познатих под називом крагујевка, 1.000 нагазних мина, 600 мина за минобацаче, а оправљено је на хиљаде пушака, пушкомитраљеза, митраљеза и стотине разних других сложених убојних средстава. Шта је та радионица значила за борце на фронту, најбоље знају они који су голим рукама отимали оружје од непријатеља.

Врховни штаб НОВ и ПОЈ је 12. 10. 1941. године издао наредбу у којој је, између осталог, написано: Партизанске радионице оружја развијати до максимума. Немојте зазирати од идеја и предлога који су пуни идеализма и личе на фантазије недораслих кадрова, односно полустручњака. Тим људима од самоиницијативе дајте могућност да остваре своје идеје и покажу шта могу. Уверени смо да ће многи радници-партизани створити нова оружја, или ће успети да поправе старо и покварено.

Производња у беспућу планине Грмеч

На основу одлуке Оперативног штаба за Босанску Крајину радионица је почела да није у беспућу планине Грмеч. Прве радове изводило је 22 радника-партизана. Предводили су их инжењер Милан Љубичић и одборник Кајица Штрбац. За место подизања радионице одређена је букова шума са столетним стаблима пречника већим од једног метра.

Првога дана, од облица мањег пречника, подигнута је импровизована брвнара за смештај градитеља. Договорено је да, зарад маскирности будућих објеката, у пречнику од два километра не буде посечено ниједно стабло. Из села Суваја, потом је стигло десет шумских радника, предвођених врским грађевинским тесаром Милом Мајићем. Почело се са израдом прве бараке (дужине 20 и ширине

Да би се сачувало сећање на подвиг радника-партизана, у кругу рудника у Љубици 2009. године подигнута је спомен-плоча

10 метара), за чије темеље су употребљене букове облице пречника око 1,5 метара. Цемент није било, а грађа је учвршћивана уз помоћ малобројних ексера. Први објекат завршен је после 10 дана. Тада се отпочело и са монтажом десетак машина и дизел мотора јачине 600 килвата.

Својеврстан подвиг представљао је транспорт локобиле, старинске парне машине за производњу електричне енергије масе око 7,5 тона. Тај оријаш ваљало је превести од Српнице до Сувајског Међугорја (око 75 километара). Машину је вукла запрега у коју је било упрегнуто и до 18 парни коњи и волова. Локобила је заправо била жила куцавица целог система без које се тада није могло.

Дневно прављено до 150 бомби

Другим ослобођењем Дрвара створени су услови за производњу преко потребних ручних бомби. У тамошњој ливници великог капацитета изливана су тела ручних бомби, која су посредством народноослободилачких одбора из Петровца, Крњуше, Рисавице и Суваје допремана у радионицу. Тамо су обрађивани одливци, прављени упалјачи, и бомбе пиротехнички опремане. Готове бомбе слате су у

јединице НОВ и ПОЈ. Производило се 50 бомби дневно, да би касније производња нарасла на 150 крагујевки. Радило се у три смене.

У радионици је било организовано десет погона: машински, пушкарско-браварски, ковачки, пиротехнички, погонски, столарски, лимарски, електричарски, грађевински и снабдевачки. Била је то права партизанска фабрика оружја. Народ ју је тако звао.

Упоредо са серијском производњом ручних бомби, мина за минобацаче и оправке оружја и оруђа, стално су грађени нови објекти. Тако су подигнути зграда за локобилу, пилања, ковачница, управна зграда, трпезарија, кухиња, објекти за одмор, магацини, полигони за испитивање убојних средстава... На два радника долазио је један лежај, тако да су једни радили, а други одмарали.

Радионица је престала са радом 1. фебруара 1943. године, због опасности коју је носила IV непријатељска офанзива. Према наређењу Техничког одсека Врховног штаба НОВ и ПОЈ машине, алати, опрема, сировине и све друго неопходно за отпочињање рада на новој локацији, уз помоћ народа Подгрмеч, пребачени су на нову локацију - према Мартин Броду, ради поновног активирања. С обзиром на то да је ситуација, у војном смислу, била тешка, наређено је да се сва та силна техника побаца у реку Уну, како не би допала непријатељу у руке.

Ђорђе БУЈАК, пуковник у пензији

Пише: мр сц. др
Часлав Антић

Пред сезону прехлада и грипа

ВАКЦИНА ШТИТИ ОРГАНИЗАМ

Вакцинација се пре свега препоручује особама које су свакодневно изложене ризику од заразе (здравствени радници, особе које обављају послове у контакту са великим бројем људи), потом старијим особама, због смањене отпорности организма, онима са хроничним болестима, женама које планирају трудноћу, као и особама које раде са децом

Вакцинација
је веома
ефикасно
средство у
превенцији
од грипа

Сваке године, отприлике у ово време, оглашавамо се о евентуално новим информацијама у вези са научним сазнањима о прехладама и грипу. Док настаје овај број, није било најезде других врста вируса, осим вируса сезонског грипа. С тим у вези Републички фонд здравственог осигурања најавио је вакцинацију против сезонског грипа, која ће се обавити током октобра и новембра ове године. Војни осигураници који здравствену заштиту на примарном нивоу остварују у домовима здравља и другим цивилним здравственим установама, могу се одмах јавити за вакцинацију против грипа и то установи у којој се налази њихов здравствени картон.

Војне здравствене установе са вакцинацијом против грипа почињу у току новембра, за војне осигуранике чији се здравствени картони налазе у војним здравственим установама.

Вакцину против грипа може да прими свака особа која задовољава одређене критеријуме. Под паролом „боље спречити него лечити“ неки доктори препоручују вакцину сваке године. (Аутор овог текста, од појаве прве вакцине, седамдесетих година прошлог века, прима вакцину сваке године и до сада, за ових 30 и више година, ни једне године није боловао од теже форме грипа).

Садржај вакцине сваке године се мења према упутствима Светске здравствене организације, а у зависности од врсте изолованог вируса.

Вакцинација се пре свега препоручује особама које су свакодневно изложене ризику од заразе (здравствени радници, особе које обављају послове у контакту са великим бројем људи), потом старијим особама, због смањене отпорности организма, онима са хроничним болестима, женама које планирају трудноћу, као и особама које раде са децом.

Како препознати грип

Особе које су осетљиве на перје и јаја не би требало да се вакцинишу, јер су јаја укључена у процес производње вакцине.

Грип или инфлуенца је лако прено-

сива заразна болест, преноси се капљицама у ваздуху, које настају кијањем, кашљањем, па чак и самим говором заражене особе. Сезонски грип је последица заразе вируса типа А, В и С. Инфекције изазване од било којег типа ових вируса имају исте симптоме, али различите тежине. Вируси А и В изазивају грип са јако израженим симптомима и често су узроци епидемија, док вирус С изазива благи облик болести, понекад чак и без симптома.

Болест почиње нагло појавом симптома - повишеном температуром (38 -39°C па и више), понекад праћеном грозницом. Температуру прате главобоља или болови у мишићима, затим „цурење“ из носа, суво болно грло, сув и надражајни кашаљ, коњуктивитис... Симптоми који указују на болест дисајног органа (бронхитис, трахеитис, па и пнеумонија) јављају се нешто касније, када је сасвим извесно да је особа оболела.

Код већине људи симптоми слабе после два-три дана, а престају након недељу дана. Кашаљ и осећај умора могу трајати и до недељу, две после излечења.

Највећи број људи прехладу преболи с ногу, мада то није препоручљиво. Традиционални начин лечења подразумева уношење веће количине течности, мировање, инхалацију, испирање носа физиолошким раствором или морском водом. Испijaње топлих чајева, али и конзумирање одређене врсте намирница тј. избегавање хране која се вари неколико сати, али и уношење разних „суплемената“ који ће помоћи да особа што пре оздрави. Такво деловање имају: витамини С, витамин А, витамин Е, цинк, бели лук, пропо-лис, пробиотици, воће и поврће.

Опрез са антибиотцима

Када се особа прехлади или оболи од грипа најчешће се пита да ли да узме и неки антибиотик. Важно је знати да антибиотике не би требало никако узимати на своју руку, без консултације са лекаром.

Антибиотици су потребни једино ако се развила додатна бактеријска инфекција дисајних путева, али то се може утврдити само прегледом лекара и додатним анализама.

Прехладом се може назвати блажа верзија грипа, заразна болест од које сваке зиме оболе милиони људи широм света.

Људи често греше, мислећи да је свака прехлада, вирусна или босет са температуром, грип. Међутим, грипом се сматра само она болест која је проузрокована вирусима А, В и С.

Грип и прехлада се разликују и по томе што грип има јаче изражене симптоме.

Од чајева, жалфија је неприкосновено средство, чија је лековитост отккривена још у старом Риму. Природни је антисептик и антибиотик широког спектра, делује анти-микробно и опушта глатке мишиће, а користи се и у инхалацији код упале дисајних органа.

Како избећи Румсфелдову кугу

ПОВРАТАК ПРИРОДНОЈ ХРАНИ

При крају XX века, услед раширене похлепе за што већим профитом, човек је „несвесно“ произвео до сада непознату болест - Румсфелдову кугу. Данас многи од непућених, уносе у свој организам материје које доводе до те врсте болести.

Циљ људи који поседују информације о узроцима Румсфелдове куге, јесте да спрече обољевање и да те информације поделе са другима.

Методолошким истраживањима на основу доступних публикација, дошли се до следећих сазнања. Резултати су потврдили да је пре 1980 године, осмишљена синтетичка материја названа **equal**. Реч је о метилном естеру дипептида, грађеног од аспарагинске киселине и фенилаланина, уз додатак метанола.

Та хемикалија се производи и из генетски модификованих сировина, да би се користила као замена шећеру у храни, пићу, витаминима и неким лековима.

ФДА (Америчка агенција за храну и лекове) је 1980 године, са три стране, на основу независних научних истраживања, добила резултате, да **equal** „може узроковати туморе на мозгу“, па је забранила његову употребу.

Међутим, Јере Гоуана, директора комисије ФДА која је забранила **equal** за употребу, Реганова администрација је по брзом поступку разрешила је дужности.

Доналд Румсфелф, генерални директор и председник Управног одбора хемијске компаније Г.Д. Сеарле, а потоњи министар одбране САД, политичким везама успева да ФДА одобри **equal** за људску употребу и пласира га на тржиште. Он је, наиме, обавезао „своје људе“ унутар ФДА да преиначе одлуку и одобре тај производ.

Equal се налази у кока-коли, газираним пићима, жвакаћим гумама, сладоледима, воћним соковима, дијетним производима, желатинама, пудинзима и колачима, бомбонима, чоколадама, јогуртима, соковима од поврћа и инстант супама, затим у прехранбеним производима специјализованим за дијабетичаре, у производима „без шећера“, калодонтима и водицама за испирање уста, витаминским дражејама, пастилама против кашља и различитим сирупима.

Equal је 200 пута слађи од кухињског шећера (сахарозе). Мада делује да је слadak, **equal** у ствари само лаже мозак о његовој слаткоћи. Укус **equala** задржава се у устима прилично дуго после конзумације производа који га садрже.

Equal уништава бракове јер узрокује сексуалне дисфункције код мушкараца, а фригидност код жена. Та материја стимулише уништавање оптичких нерава уз стварање јаким главоболга иза ока с оштећеним нервом.

Доктор James Bowen је тровање аспартамом назвао Румсфелдову кугу.

На 30 степени Целзијуса, **equal** се претвара у формалдехид, након чега се ћелијски садржај претвара у агенте тумора мозга и других канцерогених обољења.

Научници са Рамазини института у Болоњи, са др Morandom Soffrittiјем на челу, показали на експерименталним животињама да учесталост појаве лимфома и леукемије, те рака мокраћовода и периферних живаца зависи од количина конзумираног **equala**.

Equal се продаје под многим именима: **putra sweet, equal, spoonful, E951, candere, benevia, aspartam, aspartame, итд., а налази се у више од 6000 производа.**

Др Mercola је написао: „Постоје бројни докази о томе колико је **equal** потенцијално смртоносан агенс. Та тема је толико озбиљна да је неколико истакнутих лекара и судија написало књиге о томе. Да ли је нормално да је супстанца коју је Пентагон некада смаatraо биохемијским оружјем, данас интегрални део наше исхране?“

Свако ко узима витамин Ц, требао би да избегава следећа мека пића: **sunkist, fanta, diet coke, sprite и perpsi Max**. Та пића садрже натријум бензоат (E 211), који је саставни део напитака, што се може прочитати на налепници паковања.

Хемијском реакција између витамина Ц и натријум-бензоата ствара се бензин, који је веома канцерогена хемикалија. Бензин озбиљно оштетљује ДНА у митохондријама ћелија, све до тачке када је у потпуности онеспособљава. Митохондрији користе кисеоник, како би дали енергију ћелијама, па ако се оштете, долази до

Пријатно,
народе

Многи производи данас садрже опасне материје по здравље људи, а у легалној су и легитимној употреби

Колико су гот укусна поједина пића, толико су претња здрављу

озбиљних неправилности у раду ћелија, које су често фаталне. Немојте користити бомбоне ментосе и дијеталну кока-колу, јер они узрокују хемијску експлозију у стомаку.

Избегавајте зубне пасте које садрже етилен гликол. Реч је о врло токсичном средству, које оштећује бубреге, јетру, плућа, крвне ћелије, срце и нервни систем. Етилен гликол се налази и у неким водицама за испирање уста, шминки, лосиони-ма након бријања, дејем пудеру и марицама, шампонима и дезодорансима.

Румсфелдову кугу, као и друге болести савремене цивилизације, можемо избећи уколико се окренемо природној исхрани, за коју смо еволутивно предодредени.

Др Боро М. Вујасин, прим. мед

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА

Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Милен Чуљић

Година XI ■ Број 118 ■ Октобар 2013.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић, Крсман Милошевић,
мр Александар Симоновски, Радисав
Ристић, Ранко Бабић, Будимир М.
Попадић, Никола Оташ

ДОПИСНИЦИ

Добросав Алексић (Алексинац),
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић
(Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловић (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Јово Бенцун (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА

Павле Лучић

Лист излази месечно.

Тираж: 3.000 примерака

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи за-
кљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул.
Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“),
тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте при-
ма: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда,
ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“,
тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте
прима понедељком, средом и четвртком: зи-
ми од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из
Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел.
015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима:
четвртком од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адвокати
обављаће следеће правне послове: даваће
бесплатне правне савете и пружаће све остале
адвокатске услуге уз накнаду по важећој адво-
катској тарифи умањеној за 20 одсто (адвока-
ти Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац
Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ива-
на Јовановић). Редослед адвоката дат је по ре-
доследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране
преко Удружења војних пензионера Србије
требаће би да знате да услуге могу користи-
ти чланови УВПС, чланови њихових поро-
дица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплет-
не услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за
сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и
после сахране ради регулисања права чла-
нова породице после смрти војног осигура-
ника,
- бесплатан долазак у стан породице пре-
минулог ради договора.

Све додатне информације могу се доби-
ти у месним и општинским организацијама
УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и
011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

МОНОГРАФИЈА О 975. ВНЦ СОМБОР

У децембру 2013. године ће из штампе изаћи монографија о 975.
Ваздухопловном наставном центру, формираном 1953. године а
расформиран 2006. године. Издавач ове књиге, која се
објављује поводом прославе 60 година од оснивања ВНЦ, је
Градски одбор УВПС Сомбор.

Контакт телефон: **Саво Дринић 063/16-45-705**

ПОМОЋ У КУЋИ

Обављајмо кућне послове до четири дана у седмици.
Гарантујемо квалитет и квантитет обављених послова.
Поверење за поверење. Заинтересовани се могу
пријавити на телефон: 061/248-6053.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

САРАДНИЧКА БРИТКА САБЉА

Његово величанство
пензионер је абдицирао.

Пензионер подноси молбу за
климатско лечење. Клима му
се стандард.

Лепа реч је најбољи лек. Ех,
када би тако могао да
плаћам и лекове!

Кад пензионер показује зубе,
убрзо стекне протезу.

Пензија ми је и даље лична,
али није поприлична.

Душан Старчевић

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Сто-
матолошка ординација „**Президент
М**“, Звездара, Михаила Булгакова
(бивша Душана Петровића Шанета)
46, са тимом искусних стручњака,
војним пензионерима нуди бројне
погодности:

Део услуга бесплатно – стомато-
лошки преглед, консултација и
стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге
(протезе, пломбе, надоградње и
друго), уз значајне финансијске по-
годности – плаћање на рате или са
попустом, у зависности од врсте
услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све
стоматолошке услуге брзо, квали-
тетно и повољно.**

Телефони за контакт и информа-
ције: **011/342-7481, 063/214-800,
064/135-1487.**

МЕЊАМ ДВОСОБАН СТАН

у Панчеву од 53
квм за једноособан
у Београду, уз
доплату. Стан је
комплетно
реновиран:
телефон
063/8484-326.